

ઓગસ્ટ ૨૦૨૩

દાદાવાણી

૨૦ ૨ જાન્યુઆરી ૨૦૨૩

આ બધા રિલેટિવ સંબંધો છે, રીચલ સંબંધ નથી. પ્રતિક્રમણ ના થાય તો ફાટી જાય.
પ્રતિક્રમણનો અર્થ શું ? સાંઘવું. સામો માણસ ફાડે ને આપણે સાંઘીએ તો એ લૂગડું ટકે.

પૂજ્ય દીપકભાઈનો બ્રાઝિલ - કેનેડા - USA નો સત્સંગ પ્રવાસ

બ્રાઝિલ : સત્સંગ - જ્ઞાનવિધિ : તા. ૭ થી ૧૧ જૂન ૨૦૨૩

દ.કે.ન

ઈન્ડોરન સત્સંગ

USA - કેનેડા : સત્સંગ - જ્ઞાનવિધિ : તા. ૧૬ થી ૨૯ જૂન ૨૦૨૩

ન્યુયોર્ક

ઈન્ડોરન

ન્યુ જર્સી

વ્વા - પેન્સિલ્વેનિયા

ઈસ્ટ કોસ્ટ વિઝિટ

મોન્ટ્રીયલ

ટેરીન્ગ્ટો

ટોન્કા

વર્ષ : ૨૮, અંક : ૧૨
સર્ગ અંક : ૩૩૬
ઓગષ્ટ ૨૦૨૩
પાનાં : ૨૮

દાદાવાણી

પ્રતિક્રમણના પુરુષાર્થે, છૂટશે સર્વે હિસાબ

Editor : Dimple Mehta

© 2023,

Dada Bhagwan Foundation.
All Rights Reserved.

Printed by & Published by

Dimple Mehta on behalf of

Mahavideh Foundation

Simandhar City, Adalaj,

Dist.-Gandhinagar - 382421

Owned by & Published at

Mahavideh Foundation

Simandhar City, Adalaj,

Dist.-Gandhinagar - 382421

Printed at

Amba Multiprint

Opp. H B Kapadiya New High
School, At- Chhatral, Tal: Kalol,
Dist. Gandhinagar-382729.

સંપર્ક સૂત્ર :

અડાલજ ત્રિમંદિર, સીમંધર સીટી,

અમદાવાદ-કલોલ હાઈવે,

મુ.પો.: અડાલજ-૩૮૨૪૨૧

જિ. ગાંધીનગર, ગુજરાત.

ફોન : 9328661166-77

email:dadavani@dadabhagwan.org

www.dadabhagwan.org

દાદાવાણી અંગે ફરિયાદ માટે

ફોન / વોટ્સએપ : 8155007500

લવાજમ (ગુજરાતી)

૫ વર્ષ

ભારત : ૧૦૦૦ રૂપિયા

વાર્ષિક સભ્ય

ભારત : ૨૦૦ રૂપિયા

D.D. / M.O. 'મહાવિદેહ

ફાઉન્ડેશન'ના નામે મોકલવો.

સંપાદકીય

સ્વરૂપ જ્ઞાનની પ્રાપ્તિ કરાવ્યા બાદ પરમ પૂજ્ય દાદા ભગવાને (દાદાશ્રીએ) વ્યવહાર પૂરો કરવા પાંચ આજ્ઞાઓ આપી છે. તેઓ હંમેશાં કહેતા કે અમે તમને જ્ઞાન તો આપ્યું, પણ તે તમે ખોઈ બેસશો એટલે સ્વરૂપ જાગૃતિમાં સતત રહેવા પાંચ આજ્ઞા જ આ જ્ઞાનને રક્ષિત વાડ છે. પાંચ આજ્ઞા પાલનથી મોક્ષે જવાશે, અને એ સિવાય બીજું શું કહ્યું ? 'પ્રતિક્રમણ' એ મોક્ષમાર્ગનો ખરો સાથીદાર, જ્યાં અતિક્રમણ થાય ત્યાં પ્રતિક્રમણ કરજો. પ્રતિક્રમણ કરવું એ આપણો પુરુષાર્થ છે.

પ્રતિક્રમણનો અર્થ શું ? સાંધવું. સામો માણસ ફાડે ને આપણે સાંધીએ તો એ લૂગડું ટકે. પૂર્વેના શ્રદ્ધાનુબંધથી છૂટવા માટે ઘરના બધા જ માણસો જોડે, કુટુંબીજનો, આડોશ-પાડોશ, ફ્રેન્ડ સર્કલ, સહાધ્યાયીઓમાં તમારે કંઈ ને કંઈ પહેલા મનદુઃખ થયેલા હોય, તેના તમારે પ્રતિક્રમણ કરવાના. દિવસમાં નવરા પડ્યા કે તરત કુટુંબની એક-એક વ્યક્તિને સંભારી સંભારીને આખી જિંદગીના પ્રતિક્રમણ શરૂ કરી દેવા જોઈએ, તો ધીમે ધીમે રાગ-દ્વેષના ચોપડા ચોખ્ખા થાય.

હંમેશાં રાગ ક્યારે ઉત્પન્ન થાય છે ? દ્વેષમાંથી રાગ ઉત્પન્ન થયેલો હોય અને પછી રાગમાંથી પાછો દ્વેષ ઉત્પન્ન થાય. પૂર્વભવના અતિક્રમણ દોષથી આ રાગ-દ્વેષ ઊભા થયા. હવે રાગ-દ્વેષવાળી દરેક ચીકણી ફાઈલોના હૃદયથી પ્રતિક્રમણ કરીને ચોખ્ખું કરીને નિર્દોષ દૃષ્ટિ કેળવવી એ મોક્ષમાર્ગે આવશ્યક છે. જ્યારે ઘરના માણસો નિર્દોષ દેખાય ને પોતાના જ દોષ દેખાય ત્યારે સાચા પ્રતિક્રમણ થાય.

આ જ્ઞાન પછી રજમાત્ર પણ અભાવ, દ્વેષ, હિંસક, પીડાકારક, તિરસ્કાર, તરછોડ, વેર ભાવો આપણામાં હોવા ના જોઈએ, તેમ છતાં ભરેલો માલ ડિસ્ચાર્જ થાય ત્યારે જ્ઞાની પુરુષની આજ્ઞાથી ફાઈલ વન પાસે પ્રતિક્રમણ કરાવે તો જૂના અભિપ્રાયો ઘોવાઈ જાય. સહાધ્યાયીઓ જોડે જ વધારે વેર બંધાયેલા હોય. દાદાશ્રીએ ઓરંગાબાદમાં જે પ્રતિક્રમણ કરાવ્યા હતા તે પ્રતિક્રમણ તો દુનિયાની મોટામાં મોટી અજાયબી છે ! આપણા પ્રતિક્રમણમાં તો બહુ અસર છે. જો એક કલાક સાચા હૃદયથી ચોખ્ખા પ્રતિક્રમણ કરો તો સામામાં ફેરફાર થાય, સામાનું મન પાછું ફરે, એનો આપણા પ્રત્યેનો ભાવ નરમ થતો જાય, હલકું થતું જશે, સામાની વૃત્તિ ઠંડી પડી જાય, હૃદય પરિવર્તન થાય.

આ પ્રતિક્રમણ તો દાદાશ્રીની ઝીલામાં ઝીલી શોધખોળ છે. જો એ શોધખોળને સમજી જાય તો આ રાગ-દ્વેષની અંતર લ્હાય બૂઝશે. અક્રમના 'આ પ્રતિક્રમણ'થી વ્યવહાર ને નિશ્ચયથી ડાઘ પડતા બંધ થાય એટલે હલકા ફૂલ જેવા, બોજા રહિત થઈએ ત્યારે અહીં જ મુક્તિ અનુભવાશે.

જય સચ્ચિદાનંદ.

પ્રતિક્રમણના પુરુષાર્થે, છૂટશે સર્વે હિસાબ

(સૂત્ર - ૧)

જગત આખું બધું હિસાબ જ છે અને હિસાબને ચૂકવવા માટે આપણે ત્યાં આલોચના-પ્રતિક્રમણ-પ્રત્યાખ્યાન છે.

પ્રશ્નકર્તા : પૂર્વજન્મના ઋણાનુબંધમાંથી છૂટવા માટે શું કરવું જોઈએ ?

દાદાશ્રી : આપણને જેની જોડે પૂર્વનું ઋણાનુબંધ હોય અને તે આપણને ગમતું જ ના હોય, એની જોડે સહવાસ ગમતો જ ના હોય, છતાં ફરજિયાત સહવાસમાં રહેવું પડતું હોય, તો શું કરવું જોઈએ ? બહારનો વ્યવહાર એની જોડે રાખવો જોઈએ ખરો, પણ અંદર એના નામના પ્રતિક્રમણ કરવા જોઈએ. કારણ કે આપણે આગલા અવતારમાં અતિક્રમણ કરેલું હતું તેનું આ પરિણામ છે. કોઝિઝ શું કર્યા'તા ? તો કહે, એની જોડે પૂર્વભવમાં અતિક્રમણ કર્યું'તું. તે અતિક્રમણનું આ ભવમાં ફળ આવ્યું.

કોઈને કિંચિત્માત્ર દુઃખ ન થવું જોઈએ. આ તો અજાણ્યે પાર વગરના દુઃખ થાય છે ! સામાને દુઃખ ના થાય એવી રીતે તમે કામ લો, એ ક્રમણ કહેવાય. પણ અતિક્રમણ ક્યારે કહેવાય ? તમારે ઉતાવળ હોય ને પેલો ચા પીવા ગયો હોય, પછી એ આવે કે તરત તમે ભૂમાભૂમ કરો કે ક્યાં ગયો હતો ? નાલાયક છે ને 'આમતેમ...' કરો, તે અતિક્રમણ કર્યું કહેવાય. અને તેમાં તમારે કંઈ ઈચ્છા નથી હોતી. એ સ્વભાવિક તમારાથી થઈ જાય.

પ્રશ્નકર્તા : જેની સાથે કંઈ ઋણાનુબંધ હોય એની જ સાથે ટકરાઈ જવાય ને ? બીજા કોઈ સાથે ના ટકરાવાય ને ?

દાદાશ્રી : એ તો પહેલાના હિસાબ હોય ને, ત્યાં જ ટકરાવાય. જગત આખું બધું હિસાબ

જ છે અને હિસાબને ચૂકવવા માટે આપણે ત્યાં આલોચના-પ્રતિક્રમણ-પ્રત્યાખ્યાન છે. બીજી જગ્યાએ એની પાસે હિસાબ ચૂકવવાનું કંઈ સાધન નથી. તમે થોડું ઘણું ચૂકવો છો હવે ? હિસાબ જ ચૂકવવાના છે ને ? બીજું શું કરવાનું છે ?

અતિક્રમણ થવું એ સ્વભાવિક છે પણ પ્રતિક્રમણ કરવું એ આપણો પુરુષાર્થ છે. એટલે એ જે કર્યું હોય એ ભૂંસાઈ જાય. પ્રતિક્રમણથી પડેલો ડાઘ તરત ભૂંસાઈ જાય. પ્રતિક્રમણ કરીએ તો પ્લસ-માઈનસ (વત્તા-ઓછા) થઈ જાય. એટલે અંદર તમે એની માફી માંગી લો. માફી માંગ માંગ કર્યા કરો કે મેં જે જે દોષ કર્યા હોય તેની માફી માંગું છું. કોઈ પણ ભગવાનની સાક્ષીએ માફી માંગી લો, તો બધું ખલાસ થઈ જશે.

(સૂત્ર - ૨)

‘પ્રતિક્રમણ’ તો તમે ખૂબ કરજો. જેટલા જેટલા તમારી આજુબાજુના હોય, જેમલે જેમલે રગડ રગડ કર્યા હોય, તેમના રોજ કલાક-કલાક ‘પ્રતિક્રમણ’ કરજો.

નિરંતર પ્રતિક્રમણ કરીને રાગ-દ્વેષની ચીકાશને ધોઈ નાખી પાતળી કરી નખાય. સામો વાંકો (ભેગો થયો) છે એ આપણી ભૂલ છે, આપણે એ ધોયું નથી અને ધોયું છે તો બરોબર પુરુષાર્થ થયો નથી. નવરા પડીએ ત્યારે ચીકાશવાળા ઋણાનુબંધી હોય તેનું ધો ધો કરવાનું. એવા વધારે હોતા નથી, પાંચ કે દસ જોડે જ ચીકાશવાળા ઋણાનુબંધ હોય છે. તેમનું જ પ્રતિક્રમણ કરી નાખવાનું હોય છે, ચીકાશને જ ધો ધો કરવાની છે. કોણ કોણ લેવાદેવાવાળા છે, તેમને ખોળી કાઢવાના છે. નવો ઊભો થશે તો તરત જ ખબર પડી જશે. પણ જે જૂના છે એને ખોળી કાઢવાના છે. જે જે

નજીકના ઋણાનુબંધી હોય, ત્યાં જ ચીકાશ વધારે હોય. ફૂટી ક્યું નીકળે ? જે ચીકાશવાળું હોય તે જ ફૂટી નીકળે.

પ્રતિક્રમણ તો તમે બહુ જ કરજો. જેટલા તમારા સર્કલમાં પચાસ-સો માણસો હોય, જેને જેને તમે રગડ રગડ કર્યા હોય, તે બધાના નવરા પડો એટલે કલાક-કલાક બેસીને, એક-એકને ખોળી ખોળીને પ્રતિક્રમણ કરજો. જેટલાને રગડ રગડ કર્યા છે તે પાછું ધોવું પડશે ને ? પછી જ્ઞાન પ્રગટ થશે.

(સૂત્ર - ૩)

જ્યાં સત્ય માનવામાં આવ્યું ત્યાં રાગ ને દ્વેષ શરૂ થઈ જાય. આ બધાને સાચા માન્યા તેના જ પ્રતિક્રમણ કરવા પડે છે.

આ સંસાર તો તાયફો છે નર્યો, મશ્કરી જેવું છે. એક કલાક જો છોકરા જોડે લડીએ તો છોકરો શું કહે ? 'તમારે અહીં રહેવું હોય તો હું નહીં રહું.' બાપા કહે, 'હું તને મિલકત નહીં આપું.' તો છોકરો કહે, 'તમે નહીં આપનારા કોણ ?' આ તો મારી-ઠોકીને લે એવા છે. અરે, કોર્ટમાં એક છોકરાએ વકીલને કહ્યું, 'મારા બાપની નાકકટ્ટી થાય એવું કરો તો હું તમને ત્રણસો રૂપિયા વધારે આપીશ.' બાપ છોકરાને કહે, 'તને આવો જાણ્યો હોત, તો જન્મતા જ તને મારી નાખ્યો હોત !' ત્યારે છોકરો કહે, 'તમે મારી ના નાખ્યો તેય અજાયબી છે ને !' આવું નાટક થવાનું તે શી રીતે મારો ? આવા આવા નાટક અનંત પ્રકારના થઈ ગયા છે ! અરે ! સાંભળતાય કાનના પડદા તૂડી જાય ! અલ્યા, આનાથીય કંઈ જાતજાતનું જગમાં થયું છે, માટે ચેતો જગતથી ! હવે 'પોતાના' દેશ ભણી વળો, 'સ્વદેશ'માં ચાલો. પરદેશમાં તો ભૂતા ને ભૂતા જ છે, જ્યાં જાઓ ત્યાં !

એટલે આ બધા વિકલ્પો છે. હવે આ વિકલ્પોમાં રહીને આપણે પોતાનું કામ કાઢી લેવાનું

છે. કારણ કે આ વિકલ્પો લોકોએ પરમેનન્ટ બનાવ્યા છે અને ખરેખર એ ટેમ્પરરી એડજસ્ટમેન્ટ છે, એ ડ્રામેટિક એડજસ્ટમેન્ટ છે. આ તમારા ફાંધર, તમારા વાઈફ, તમારા ભાઈ એ બધા ડ્રામાના, ઓન્લી ફોર ડ્રામા છે. જ્યાં સુધી આપણો આ દેહ છે ત્યાં સુધીનો આ ડ્રામા છે !

આ (રિલેટિવ સંબંધો) તો નાટક છે. નાટકમાં બૈરી-છોકરાંને પોતાના કાયમના કરી લઈએ તે કંઈ ચાલી શકે ? હા, નાટકમાં બોલે તેમ બોલવામાં વાંધો નહીં કે 'આ મારો મોટો દીકરો, શતાયુ.' પણ બધું ઉપલક, નાટકીય. આ બધાને સાચા માન્યા તેના જ પ્રતિક્રમણ કરવા પડે છે. જો સાચું ના માન્યું હોત તો પ્રતિક્રમણ કરવા ના પડત. જ્યાં સત્ય માનવામાં આવ્યું ત્યાં રાગ અને દ્વેષ શરૂ થઈ જાય અને પ્રતિક્રમણથી જ મોક્ષ છે. આ 'દાદા' દેખાડે છે તે આલોચના-પ્રતિક્રમણ-પ્રત્યાપ્યાનથી મોક્ષ છે.

(સૂત્ર - ૪)

આ બધા રિલેટિવ સંબંધો છે, રીયલ સંબંધ નથી. પ્રતિક્રમણ ના થાય તો ફાટી જાય. પ્રતિક્રમણનો અર્થ શું ? સાંઘવું. સામો માણસ ફાડે ને આપણે સાંઘીએ તો એ લૂગડું ટકે.

પ્રશ્નકર્તા : ક્યારેક તો મન દુઃખી થઈ જાય કે એમણેય જ્ઞાન લીધું છે, આપણેય જ્ઞાન લીધું છે, તો આવું કેમ થાય છે ?

દાદાશ્રી : આ તો બધા કર્મના ઉદયો છે, એમાં આપણે પ્રતિક્રમણ કરવું. એમાં ધક્કો લાગ્યા વગર રહે નહીં. એમની ઈચ્છા એવી ના હોય, છતાંય બધા કર્મના ધક્કા વાગ્યા કરે. કર્મ તો ભોગવ્યે જ છૂટકો ને !

પ્રશ્નકર્તા : મને એમ થાય કે એમનું સારું કરું પણ મારાથી બગડી જ જાય અને હું ખોટી ઠરીને ઊભી રહું.

દાદાશ્રી : વાંધો શું છે પણ એ ? એનો વાંધો શું છે ? બન્યું એ કરેક્ટ. જેને સારું કરવું છે એને કોઈ ડર રાખવાની જરૂર નથી. જેને ખરાબ કરવું છે એ ગમે એટલો ડર રાખે તો એનો ભલીવાર આવવાનો નથી. એટલે આપણે ‘સારું કરવું છે’ એમ નક્કી રાખવાનું.

પ્રશ્નકર્તા : પહેલા મને બહુ ડર લાગતો હતો, હવે ડર નથી લાગતો.

દાદાશ્રી : પણ આવી વાતોય કરવાની જરૂર નહીં. તેઓ ખરાબ લગાડીને ઘેર ગયા હોય તો, એ બીજે દહાડે આવશે તો રાજી થઈ જશે. આપણે પ્રતિક્રમણ કરવું.

આ બધા રિલેટિવ સંબંધો છે, રીયલ સંબંધ નથી. પ્રતિક્રમણ ના થાય તો ફાટી જાય. પ્રતિક્રમણનો અર્થ શું ? સાંધવું. સામો માણસ ફાડે ને આપણે સાંધીએ તો એ લૂગડું ટકે. પણ સામો ફાડે ને આપણે ફાડીએ તો શું રહે ?

પ્રશ્નકર્તા : મારા પતિ મારાથી જુદા રહે છે, છોકરાઓ પણ લઈ ગયા છે. તે મારા કર્મમાં તેમ હશે ત્યારે થયું હશે ને ?

દાદાશ્રી : હાસ્તો, બીજું શું ? નવું તો થાય નહીં ને કશું. અને એના પ્રતિક્રમણ ના કર્યા, તેને લઈને આ આવું થયું. પ્રતિક્રમણ કરવાથી પાછું ફરે.

(સૂત્ર - ૫)

જ્યાં ઘર્ષણ થાય છે ત્યાં આગળ પ્રતિક્રમણ કરો. એટલે ઘર્ષણ ખલાસ થઈ જાય.

આખું જગત ઘર્ષણ અને સંઘર્ષણમાં પડેલું છે. બધી આત્મશક્તિ જો કદી ખલાસ થતી હોય તો તે ઘર્ષણથી. સંઘર્ષથી સહેજ પણ ટકરાયા તો ખલાસ ! સામો ટકરાય તો આપણે સંયમપૂર્વક રહેવું જોઈએ ! ટકરામણ તો થવી જ ના જોઈએ.

ઘર્ષણ એકલું ના હોય તો માણસ મોક્ષે જાય. કોઈ શીખી ગયો કે મારે ઘર્ષણમાં આવવું જ નથી. તો પછી એને વચ્ચે ગુરુની કે કોઈનીય જરૂર નથી. એક-બે અવતારે સીધો મોક્ષે જાય. ‘ઘર્ષણમાં આવવું જ નથી’ એવું જો એની શ્રદ્ધામાં બેસી ગયું ને નક્કી જ કર્યું, તો ત્યારથી જ સમકિત થઈ ગયું ! એટલે જો કદી કોઈને સમકિત કરવું હોય તો અમે ગેરન્ટી આપીએ છીએ કે જાવ, ઘર્ષણ નહીં કરવાનું નક્કી કરો, ત્યારથી સમકિત થઈ જશે !

પ્રશ્નકર્તા : ઘર્ષણ અને સંઘર્ષણથી મન અને બુદ્ધિ ઉપર ઘા પડે ?

દાદાશ્રી : અરે ! મન ઉપર, બુદ્ધિ ઉપર તો શું, આખા અંતઃકરણ ઉપર ઘા પડ્યા કરે અને તેની અસર શરીર પર પણ પડે ! એટલે ઘર્ષણથી તો કેટલી બધી મુશ્કેલી છે !

અહિંસા તો પૂરેપૂરી સમજાય એવી નથી અને પૂરી રીતે સમજવી બહુ ભારે છે. એના કરતા આવું પકડ્યું હોય કે ‘ઘર્ષણમાં ક્યારેય ન આવવું.’ એટલે પછી શું થાય ? શક્તિઓ અનામત રહ્યા કરે ને દહાડે દહાડે શક્તિઓ વધ્યા જ કરે. પછી ઘર્ષણથી થતી ખોટ ના જાય.

વખતે ઘર્ષણ થઈ જાય તો ઘર્ષણની પાછળ આપણે પ્રતિક્રમણ કરીએ તો ભૂંસાઈ જાય. આ સમજવું જોઈએ કે અહીં આગળ ઘર્ષણ થઈ જાય છે, તો ત્યાં પ્રતિક્રમણ કરવું જોઈએ. નહીં તો બહુ જોખમદારી છે. આ જ્ઞાનથી મોક્ષે તો જશો, પણ ઘર્ષણથી મોક્ષે જતા વાંધા બહુ આવે ને મોડું થાય !

આ ભીંતને માટે અવળા વિચાર આવે તો વાંધો નથી, કારણ કે એકપક્ષી ખોટ છે. જ્યારે જીવતા માટે એક અવળો વિચાર આવ્યો કે જોખમ છે. બન્ને પક્ષે ખોટ જાય. પણ આપણે એની પાછળ પ્રતિક્રમણ કરીએ તો બધા દોષો જાય. એટલે જ્યાં

જ્યાં ઘર્ષણ થાય છે ત્યાં આગળ પ્રતિક્રમણ કરો. એટલે ઘર્ષણ ખલાસ થઈ જાય.

પેલો ભાગાકાર કરતો હોય તો આપણે ગુણાકાર કરવા, એટલે રકમ ઊડી જાય. સામા માણસ માટે વિચાર કરવો કે 'એણે મને આમ કહ્યું, તેમ કહ્યું' એ જ ગુનો છે. આ રસ્તામાં જતી વખતે ભીંત અથડાય તો તેને કેમ વઢતા નથી ? ઝાડને જડ કેમ કહેવાય ? જે વાગે એ બધા લીલા ઝાડ જ છે ! ગાયનો પગ આપણા ઉપર પડે તો આપણે કંઈ કહીએ છીએ ? એવું આ બધા લોકોનું છે. 'જ્ઞાની પુરુષ' બધાને શી રીતે માર્ફી આપે ? એ સમજે કે આ બિચારા સમજતા નથી, ઝાડ જેવા છે. અને સમજણવાળાને તો કહેવું જ ના પડે, એ તો મહીં તરત પ્રતિક્રમણ કરી નાખે.

અથડામણ ના થાય તેને ત્રણ અવતારે મોક્ષ થાય તેની હું ગેરન્ટી આપું છું. અથડામણ થઈ જાય તો પ્રતિક્રમણ કરવું. અથડામણ પુદ્ગલની છે અને પુદ્ગલ-પુદ્ગલની અથડામણ પ્રતિક્રમણથી નાશ થાય છે.

(સૂત્ર - ૬)

મોટામાં મોટું પ્રતિક્રમણ દાદા ભગવાનની નવ કલમો મૂકાઈ છે ને, એ ઠાખા જગતને કલ્યાણકારી એવું પ્રતિક્રમણ છે.

પ્રશ્નકર્તા : તો એ અથડામણ ટાળવાનો ઉપાય ફક્ત પ્રતિક્રમણ એકલો જ છે કે બીજું કંઈ છે ?

દાદાશ્રી : બીજું કોઈ હથિયાર છે જ નહીં. આ દુનિયામાં પ્રતિક્રમણ સિવાય બીજું કોઈ સાધન નથી, એ ઊંચામાં ઊંચું સાધન. આ આપણી નવ કલમો એય પ્રતિક્રમણ જ છે.

આ ગુણાકાર-ભાગાકાર શેને માટે શીખવાડવામાં આવે છે કે ગુણાકારની રકમ જો

બહુ વધી જાય તો એટલી રકમથી ભાગી નાખજે. એટલે શેષ કશું વધે નહીં. ગુણાકારની રકમ વધી જાય અને એનો જો બોજો લાગતો હોય તો તેને એટલી જ રકમથી ભાગો તો બોજો ઓછો થઈ જશે. અને સરવાળા-બાદબાકી તો નેચરલ છે. એમાં કોઈનું કશું ચાલે એવું નથી. આ જગતમાં જે કંઈ પણ થાય છે, એ ખોટ જતી હોય કે નફો આવતો હોય તો એ નેચરના હાથમાં છે ને ગુણાકાર-ભાગાકાર એ પોતે ઓઢીને ફર્યા કરે છે.

પ્રશ્નકર્તા : જે આપણી પ્રકૃતિ છે, જો ગુણાકાર કરશો તો એ વધી જશે. માટે એને ભાગવી જોઈએ. પ્રકૃતિને પ્રકૃતિથી ભાગવી જોઈએ તો એ સમજાવો.

દાદાશ્રી : એટલે આ કલમ બોલ બોલ કરે, એમાં ભાગાકાર થાય ને ઓછું થઈ જાય. આવી કલમ બોલીએ નહીં, એટલે છોડવો એની મેળે જ ઊગ્યા કરવાનો. એટલે આ બોલ બોલ કરીએ એટલે ઓછું થઈ જાય. એ જેમ જેમ બોલશો ને, તે મહીં જે પ્રકૃતિના ગુણાકાર થયા છે, તે તૂટી જશે ને આત્માના ગુણાકાર થશે ને પ્રકૃતિના ભાગાકાર થશે. એટલે આત્મા પુષ્ટ થતો જાય. નવ કલમો રાતદિવસ બોલ બોલ કરો, ટાઈમ મળે તો ! નવરાશ મળે કે બોલવી. અમે તો બધી દવા આપી છૂટીએ, સમજણ પાડી છૂટીએ.

આ નવ કલમો તો તમારા હિસાબ બધાની જોડે બંધાયેલા હોય અનંત અવતારના, એ હિસાબથી છૂટી જવા માટે આપી છે, ચોપડા ચોખ્ખા કરવા માટે આપી છે. આ નવ કલમો બોલે ને, એટલે એમની જોડેનું જે ઋણાનુબંધ, હિસાબ બધો સંપૂર્ણ ચૂકતે ના થઈ જાય. ગાંઠ રહે પણ બળેલી ગાંઠ જેવી રહે. એવું કામ રહે નહીં પછી. અહીં અત્યારે એનો રસ ઊખડી જાય બધો, આ બોલવાથી.

(સૂત્ર - ૭)

હવે પોતે પ્રતિક્રમણ ક્યારે કરી શકે ? પોતાને જાગૃતિ હોય ત્યારે. જ્ઞાની પુરુષ પાસે જ્ઞાન પ્રાપ્ત થાય ત્યારે એ જાગૃતિ ઉત્પન્ન થાય. આપણે પ્રતિક્રમણ કરી લેવું, એટલે આપણે જવાબદારીમાંથી છૂટ્યા.

પ્રશ્નકર્તા : આમાં કોઈ વખત આપણને ઓછું આવી જાય કે હું આટલું બધું કરું છું છતાં આ મારું અપમાન કરે છે ?

દાદાશ્રી : આપણે તેનું પ્રતિક્રમણ કરવું પડે. આ તો વ્યવહાર છે. આમાં બધી જાતના લોક છે. તે મોક્ષે ના જવા દે.

પ્રશ્નકર્તા : એ પ્રતિક્રમણ આપણે શાનું કરવાનું ?

દાદાશ્રી : પ્રતિક્રમણ એટલા માટે કરવાનું કે આમાં મારા કર્મનો ઉદય હતો ને તમારે આવું કર્મ બાંધવું પડ્યું. એનું પ્રતિક્રમણ કરું છું ને ફરી એવું નહીં કરું કે જેથી કરીને કોઈને મારા નિમિત્તે કર્મ બાંધવું પડે.

જગત કોઈને મોક્ષે જવા દે તેવું નથી. બધી રીતે આંકડા આમ ખેંચી જ લાવે. તેનાથી આપણે પ્રતિક્રમણ કરીએ તો આંકડો છૂટી જાય. એટલે મહાવીર ભગવાને આલોચના, પ્રતિક્રમણ ને પ્રત્યાખ્યાન આ ત્રણ વસ્તુ એક જ શબ્દમાં આપી છે. બીજો કોઈ રસ્તો જ નથી. હવે પોતે પ્રતિક્રમણ ક્યારે કરી શકે ? પોતાને જાગૃતિ હોય ત્યારે. જ્ઞાની પુરુષ પાસે જ્ઞાન પ્રાપ્ત થાય ત્યારે એ જાગૃતિ ઉત્પન્ન થાય. આપણે પ્રતિક્રમણ કરી લેવું, એટલે આપણે જવાબદારીમાંથી છૂટ્યા.

પ્રશ્નકર્તા : સામો માણસ આપણું અપમાન કરે તો પણ આપણે તેનું પ્રતિક્રમણ કરવાનું ?

દાદાશ્રી : અપમાન કરે તો જ પ્રતિક્રમણ

કરવાનું, આપણને માન આપે ત્યારે નહીં કરવાનું. પ્રતિક્રમણ કરીએ એટલે સામા પર દ્વેષભાવ તો થાય જ નહીં. ઉપરથી એની પર સારી અસર થાય. આપણી જોડે દ્વેષભાવ ના થાય એ તો જાણે પહેલું સ્ટેપ, પણ પછી એને ખબર પણ પહોંચે છે.

પ્રશ્નકર્તા : એના આત્માને પહોંચે ખરું ?

દાદાશ્રી : હા, જરૂર પહોંચે. પછી એ આત્મા એના પુદ્ગલને પણ ધકેલે છે કે 'ભઈ, ફોન આવ્યો તારો.' આપણું આ પ્રતિક્રમણ છે તે અતિક્રમણ ઉપરનું છે, ક્રમણ ઉપર નથી.

પ્રશ્નકર્તા : ઘણા પ્રતિક્રમણો કરવા પડે ?

દાદાશ્રી : જેટલું સ્પીડમાં આપણે મકાન બાંધવું હોય એટલા કડિયા આપણે વધારવાના. એવું છે ને, કે આ બહારના લોકો જોડે પ્રતિક્રમણ નહીં થાય તો ચાલશે, પણ આપણી આજુબાજુના ને નજીકના ઘરના છે, એમના પ્રતિક્રમણ વધારે કરવા. ઘરના માટે મનમાં ભાવ રાખવા કે મારી જોડે જન્મ્યો છે, જોડે રહે છે, તે કો'ક દહાડો આ મોક્ષમાર્ગ ઉપર આવે.

(સૂત્ર - ૮)

જ્યારે ઘરના માણસો નિર્દોષ દેખાય તે પોતાના જ દોષ દેખાય ત્યારે સાચા પ્રતિક્રમણ થાય.

તમારા ઘરના બધા જ માણસો જોડે, તમારે કંઈ ને કંઈ પહેલા દુઃખ થયેલું હોય, તેના તમારે પ્રતિક્રમણ કરવાના. સંખ્યાત કે અસંખ્યાત ભવોમાં જે રાગ-દ્વેષ, વિષય, કષાયથી દોષ કર્યા હોય તેની ક્ષમા માગું છું. એવું રોજ એક-એક માણસનું આવું ઘરના દરેક માણસને લઈ લઈને કરવું. પછી આજુબાજુના, આડોશી-પાડોશી બધાને લઈને ઉપયોગ મૂકી આ કર્યા કરવું જોઈએ. તમે કરશો ત્યાર પછી આ બોજો હલકો થઈ જશે. એમ ને એમ

હલકો થાય નહીં. અમે આખા જગત જોડે આવી રીતે નિવારણ કરેલું. પહેલું આવું નિવારણ કરેલું, ત્યારે તો આ છૂટકો થયો. જ્યાં સુધી અમારો દોષ તમારા મનમાં છે, ત્યાં સુધી મને જંપ ના વળવા દે ! એટલે અમે જ્યારે આવું પ્રતિક્રમણ કરીએ ત્યારે ત્યાં આગળ ભૂંસાઈ જાય. એટલે આલોચના મારી રૂબરૂમાં નહીં કરવાની, પણ તમે શુદ્ધાત્મા છો તે વખતે તમારા શુદ્ધાત્માની રૂબરૂમાં ચંદુભાઈ આલોચના કરે. ચંદુભાઈને કહીએ, આલોચના કરી લો. પછી પ્રતિક્રમણ-પ્રત્યાખ્યાન કરાવડાવો. તે કલાક-કલાક કરાવડાવો. ઘરના દરેક માણસના કરાવડાવો. જેની જોડે સંબંધ હોય તેનાય કરવા પડે.

જ્યાં સુધી જગતમાં કોઈ પણ જીવ દોષિત દેખાય છે, ત્યાં સુધી સમજવું કે અંદર શુદ્ધિકરણ થયું નથી, ત્યાં સુધી ઈન્દ્રિય જ્ઞાન છે. જ્યારે ઘરના માણસો નિર્દોષ દેખાય ત્યારે સમજવું કે તમારું પ્રતિક્રમણ સાચું છે. ખરેખર નિર્દોષ જ છે, જગત આખું નિર્દોષ જ છે. તમારા દોષોએ કરીને તમે બંધાયેલા છો, એમના દોષથી નહીં. તમારા પોતાના દોષથી જ બંધાયેલા છો. હવે એવું જ્યારે સમજાશે ત્યારે કંઈક ઉકેલ આવશે !

ઘરના માણસોનાય રોજ પ્રતિક્રમણ કરવા જોઈએ. તમારા મઘર, ફાઘર, ભાઈઓ, બહેનો, કુટુંબીઓ, બધાનું રોજેય પ્રતિક્રમણ કરવું પડે. કારણ કે એમની જોડે બહુ ચીકણી ફાઈલ હોય. રાગ-દ્વેષવાળી દરેક ચીકણી 'ફાઈલ'ને ઉપયોગ મૂકીને પ્રતિક્રમણ કરીને ચોખ્ખું કરવું. રાગની ફાઈલ હોય તેના તો પ્રતિક્રમણ ખાસ કરવા જોઈએ. એટલે જો કુટુંબીઓ માટે એક કલાક પ્રતિક્રમણ કરો ને, આપણા કુટુંબીઓને સંભારીને, બધા નજીકથી માંડીને દૂરના બધા, એમના ભાઈઓ, બંધઓ, એમના કાકાઓ-કાકાના દીકરાઓ ને એ બધા, એક ફેમીલી (કુટુંબ) હોય ને, તો બે-ત્રણ-ચાર પેઢી સુધીનું, તે બધાને સંભારીને દરેકનું એક

કલાક પ્રતિક્રમણ થાય ને, તો મહીં અંદર ભયંકર પાપો ભસ્મીભૂત થઈ જાય અને એ લોકોના મન ચોખ્ખા થઈ જાય, આપણા તરફથી. એટલે આપણા નજીકના બધાને સંભારી સંભારીને કરવું. અને રાતે ઊંઘ ના આવતી હોય તે ઘડીએ આ ગોઠવી દીધું કે ચાલ્યું. આવું નથી ગોઠવતા ? એવી એ ગોઠવણી, એ ફિલ્મ ચાલુ થઈ તો બહુ આનંદ તે ઘડીએ આવે. એ આનંદ માશે નહીં !

પ્રશ્નકર્તા : હા, ખરી વાત છે.

દાદાશ્રી : કારણ કે પ્રતિક્રમણ જ્યારે કરે છે ને, ત્યારે આત્માનો સંપૂર્ણ શુદ્ધ ઉપયોગ હોય છે. એટલે વચ્ચે કોઈની ડખલ નથી હોતી.

પ્રતિક્રમણ કોણ કરે છે ? ચંદુભાઈ કરે. કોના માટે કરે ? ત્યારે કહે, આ કુટુંબીઓને સંભારી સંભારીને કરે. આત્મા જોનારો, એ જોયા જ કરે. બીજી કશી ડખલ છે જ નહીં, એટલે બહુ શુદ્ધ ઉપયોગ રહે.

આજે રાતે પ્રતિક્રમણ કરજો ને તમારા બધા કુટુંબીઓના, ટાઈમ ખૂટી પડે તો કાલે રાતે કરજો. પછી ખૂટી પડે તો પરમ દહાડે રાતે, અને તે એટલે સુધી નહીં, આપણે ગામમાં ઓળખતા હોય એ બધાને સંભારીને પ્રતિક્રમણ કરવા જોઈએ. ગામમાં કોઈને જરા આમ ધક્કો વાગ્યો હોય ને કોઈના ઉપર મારાથી રીસ ચઢી હોય, એ બધું ચોખ્ખું તો કરવું પડશે ને ? બધા કાગળિયા ચોખ્ખા કરવા પડશે.

પ્રશ્નકર્તા : સામી વ્યક્તિને આપણા માટે ખૂંચતું હોય તો શું કરવું ?

દાદાશ્રી : તોય આપણે પ્રતિક્રમણ કરવા જોઈએ. આ તો આપણે પહેલા ભૂલ કરેલી તેથી એને ખૂંચે છે. ભૂલથી જ બંધાયા છીએ. બંધન રાગનું હોય, દ્વેષનું હોય, જેનું હોય તેનું પ્રતિક્રમણ

કરી નાખવાનું. સામો નમ્ર અને સરળ હોય તો મોઢે માફી માગી લેવાની, નહીં તો અંદર જ માફી મંગાવ તોય હિસાબ ચોખ્ખો થઈ જાય.

પ્રશ્નકર્તા : પ્રતિક્રમણથી શું સામાનું મન આખું બદલાઈ જાય?

દાદાશ્રી : જો કોઈ બહારના અજાણ્યા માણસ સાથેનું પ્રતિક્રમણ થાય તો તે અજાયબ પામી જાય ! તેને તરત જ આપણી પ્રત્યે ખેંચાણ થઈ જાય ! આ પ્રતિક્રમણથી તો સામાની વૃત્તિ ઠંડી પડી જાય; જ્યારે ઘરના માણસો જોડે તો નિરંતર પ્રતિક્રમણ કરવું પડે. આપણે પ્રતિક્રમણ કરીએ તો આપણે એની ગૂંચમાંથી છૂટી શકીએ.

પ્રશ્નકર્તા : ઘણા વર્ષો પહેલા થઈ ગયું હોય ને, તે આપણને યાદ પણ ના આવતું હોય તો ?

દાદાશ્રી : યાદ ના આવે તેને ? તે તો રહી ગયું, એમ ને એમ જ ! એ પછી સામાયિક કરવાનું, એમાં યાદ આવશે.

પ્રશ્નકર્તા : સામાયિકમાં યાદ આવે ?

દાદાશ્રી : હા, કેટલાકને તો પાંચ વર્ષ સુધીનું બધું યાદ આવે.

(સૂત્ર - ૬)

પહેલા રાગ-દ્રેષ જ્યાં કરેલા હોય, ત્યાં પ્રતિક્રમણ કરવા પડશે ને ? અને એ ચોખ્ખું કરવામાં જે આનંદ આવે છે, એના જેવો કોઈ આનંદ જ નથી બીજો.

તમે તમારા કુટુંબીઓનું પ્રતિક્રમણ કરેલું ?

પ્રશ્નકર્તા : એવું કંઈ પ્રતિક્રમણ નથી કર્યું.

દાદાશ્રી : એ બધા પ્રતિક્રમણ કરવા પડે. ત્યારે ભેગા થયેલા હોય તો છૂટે. આ પ્રતિક્રમણ કરતી વખતે જે આનંદ થાય તે ખરેખરો થાય.

પહેલું તમારા ઘરના માણસો જોડે, પછી કુટુંબીઓ જોડે, પછી આપ બેઉની સરખામણી કરતા જાવ રોજ. બપોરે જે આરામ કરો ને, તે વખતે કરતા જાવ. એક એક માણસનું, પેલા ઘરના છોકરાં-બોકરાં બધાંય. પછી જુઓ આનંદ ! ઘરમાં આવી રીતે પ્રતિક્રમણ કરો. એક કલાકનો પ્રયોગ રાખવો. તે ઘડીએ આનંદ તો જોજો, સંભારી સંભારીને !

આપણું આ જ્ઞાન તો જુઓ, આપણું જ્ઞાન કેટલું બધું ક્રિયાકારી છે ! આમ યાદ ના આવે, પણ આમ પ્રતિક્રમણ કરવા બેઠા તો ઘરના છોકરાં-બોકરાં બધુંય દેખાય. નાનું છોકરું હઉં દેખાય !

પ્રશ્નકર્તા : દાદા, જો આપે ટકોર કરી હોય કોઈ બાબતમાં કે પ્રતિક્રમણ રોજ કરવા. પછી એક દિવસ ના થાય, ઓછાં થાય એટલે જે આપણે ટાઈમ કાઢતા હોઈએ, એની પાછળ એ ઓછાં થાય તો હવે ખૂંચે છે. પહેલા તો એમ કે કર્યા હવે પ્રતિક્રમણ, એવું થતું હતું.

દાદાશ્રી : ખૂંચે એટલે જાણવું કે આપણે આ (આત્મા) બાજુ ગયા. હવે આ બાજુ આપણું વોર્ટીંગ કર્યું.

પ્રશ્નકર્તા : એ પ્રતિક્રમણનું બહુ સારું થઈ ગયું, દાદા.

દાદાશ્રી : પ્રતિક્રમણ તો કામ કાઢી નાખે.

આજે રાત્રે પહેલા નજીકના જે બધા હોય ને, ફાધર-મધરથી માંડીને શરૂઆત કરવાની. તે ભાઈ, બહેન, કાકા, કાકી, મામા, મામી, બધા લઈને ઠેઠ નાનામાં નાના છોકરા સુધી બધાનું પ્રતિક્રમણ તું કરી લેજે. ઘરના છે એટલા સુધીનું કરી લેજે. પછી કાલે વિસ્તાર વધારવાનું પાછું. રોજ વિસ્તાર વધારવાનો પછી. ઓળખાણવાળા, માસ્તર બધા આવી જાય. પછી તારી જોડેના કોલેજિયનો એનું પ્રતિક્રમણ કરવાનું. બધાની સાથે ચોખ્ખું કરવાનું.

માનસિક સંબંધ યોખ્ખો કરવાનો. જે કર્મો બંધાઈ ગયેલા હશે તે પછી જોઈ લેવાશે.

પછી કેન્ડ સર્કલ (મિત્ર વર્તુળ) પકડવું. પછી બીજું સર્કલ પકડવું. કામ તો બધું બહુ હોય છે. આવી ગોઠવાણી મૂકી દઈએ કે અમુક જગ્યાએ આ રહી ગયું આટલું, અમુક જગ્યાએ આ બાકી રહી ગયું, તે એના પ્રતિક્રમણ કર્યા કરીએ. હા, નહીં તો મનને શું કામ આપવાનું ? આ પ્રતિક્રમણ કરે. એ સંસાર સંબંધ હેતુ માટે નથી.

પ્રતિક્રમણ કરો છો કોઈ દહાડો કોઈના ? અત્યાર સુધી આ બધા શેઠિયાઓ-બેઠિયાઓ, બધા ઓળખાણ થયેલા, તે આપણા નિમિત્તે કોઈને દુઃખ થયું હોય તેનું પ્રતિક્રમણ કરવું પડે.

પહેલા રાગ-દ્વેષ જ્યાં કરેલા હોય, ત્યાં પ્રતિક્રમણ કરવા પડશે ને ? અને એ યોખ્ખું કરવામાં જે આનંદ આવે છે એના જેવો કોઈ આનંદ જ નથી બીજો. જે થઈ ગયા એ તો અજ્ઞાનતામાં થયા, પણ હવે જ્ઞાન થયા પછી આપણે એને ધોઈએ નહીં, એ કપડાં પેટીમાં મૂકી રાખીએ તો ? તમે તો બહુ પેટીમાં મૂકી રાખ્યા, નહીં ? જોજો ને, મહીં ડાઘ પડેલા હશે.

(સૂત્ર - ૧૦)

આપણને એમ થાય કે એલું મોઢું ચઢેલું દેખાય, એટલે આપણે જાણવું કે આપણું આ રિએક્શન છે. એટલે શું કરવું ? પ્રતિક્રમણ કરવા. બીજો ઉપાય તથી જગતમાં.

પ્રશ્નકર્તા : અકારણ કોઈનો ડંખ હોય, અકારણ કોઈ દ્વેષ કરે, અકારણ કોઈ કપટ કર્યા કરતું હોય, તો એનો અર્થ એ કે કો'ક જન્મમાં આપણે એના માટે રાગ-દ્વેષનો હિસાબ બાંધ્યો છે ?

દાદાશ્રી : હા, આપણે જ આ હિસાબ કર્યો છે. તેનું જ આ રિએક્શન (પ્રતિક્રિયા) છે.

પ્રશ્નકર્તા : તો એ આપણો કયો હિસાબ હોય, આપણા રાગનો કે દ્વેષનો ?

દાદાશ્રી : કપટ એ બધું રાગમાં આવી જાય અને અહંકાર ને ક્રોધ એના અંગેનું હોય એ બધા દ્વેષમાં જાય. પેલું રાગમાં જાય, કપટ ને લોભ. લોભની ઈચ્છાઓ થયેલી હોય એ બધું રાગમાં જાય. હું શું કહેવા માગું છું એ પહોંચે છે ?

પ્રશ્નકર્તા : હા, પહોંચે છે.

દાદાશ્રી : આ રાગ કયો ? ત્યારે કહે, લોભ અને કપટ. અને માન અને ક્રોધ એ દ્વેષમાં કહેવાય. એટલે કોઈ કપટ કરતું હોય તો તે રાગમાં ગયો, રાગવાળો; જેની જોડે આપણે રાગ હોય ને, એ કપટ કર્યા કરે.

રાગ વગર તો લાઈફ (જિંદગી) જ કોઈની ગયેલી નહીં. જ્યાં સુધી જ્ઞાન મળે નહીં, ત્યાં સુધી રાગ ને દ્વેષ - બે જ કર્યા કરે છે. ત્રીજી વસ્તુ જ ના હોય.

પ્રશ્નકર્તા : પણ દાદા, દ્વેષ એ તો રાગનું જ ફરજન્દ છે ને ?

દાદાશ્રી : હા. એ ફરજન્દ તેનું છે, પણ એનું પરિણામ છે. ફરજન્દ એટલે એનું પરિણામ છે, એ રાગ બહુ થયો ને ! જેના પર રાગ કરીએ ને, તે એક્સેસ (વધુ પડતો) વધી જાય, એટલે એની પર દ્વેષ થાય પાછો. કોઈ પણ વસ્તુ એને પ્રમાણની બહાર જાય ને એટલે આપણને ના ગમતી થાય અને ના ગમતી હોય એનું નામ દ્વેષ. હંમેશાં રાગ ક્યારે ઉત્પન્ન થાય છે ? દ્વેષમાંથી ઉત્પન્ન થયેલો હોય અને પછી રાગમાંથી પાછો દ્વેષ ઉત્પન્ન થાય. એટલે બધા દોષ જ છે. દોષ હોય ત્યાં રાગ-દ્વેષ હોય, એ ચીકણી ફાઈલ કહેવાય. સમજમાં આવ્યું ?

પ્રશ્નકર્તા : હા, સમજમાં આવ્યું.

દાદાશ્રી : એ તો આપણે સમજી લેવાનું કે આપણા જ રિએક્શન આવ્યા છે બધા ! આપણે એને માનથી બોલાવીએ અને આપણને એમ થાય કે એનું મોઢું ચઢેલું દેખાય, એટલે આપણે જાણવું કે આપણું આ રિએક્શન છે. એટલે શું કરવું ? પ્રતિક્રમણ કરવા. બીજો ઉપાય નથી જગતમાં. ત્યારે આ જગતના લોકો શું કરે ? એની પર પાછું મોઢું ચડાવે ! એટલે ફરી હતું એવું ને એવું જ ઊભું કરે પછી. આપણે શુદ્ધાત્મા થયા એટલે અટાવી-પટાવીને આપણી ભૂલ એક્સેપ્ટ (સ્વીકાર) કરીને પણ ઊંચું મૂકી દેવું જોઈએ. અમે તો જ્ઞાની પુરુષ થઈને બધી ભૂલો એક્સેપ્ટ કરીને આમ કેસ ઊંચો મૂકી દઈએ.

એટલે મેં માણસ માત્રના પ્રતિક્રમણ કરી નાખ્યા આખી લાઈફના, બધા યાદ કરી કરીને. તે દહાડે તો યાદગીરી હતી અને ત્યાર પછી યાદગીરી જતી રહી. હવે રાગ-દ્વેષ નહિ ને ! તે દહાડે રાગ-દ્વેષ હતો. બધા યાદ આવે.

પ્રશ્નકર્તા : આપે જે સગા-સંબંધીઓનું પ્રતિક્રમણ કરવાનું કીધું એટલે એ લોકોની સાથે કંઈ થયું હોય એ જોયા કરવાનું કે બોલવાનું કશું ?

દાદાશ્રી : બોલવાનું મનમાં.

પ્રશ્નકર્તા : એમના પ્રત્યે રાગ કર્યો હોય તો એ પણ દોષ છે, દ્વેષ કર્યો હોય એ પણ દોષ છે, તો એનું પ્રતિક્રમણ કરવાનું ?

દાદાશ્રી : રાગ-દ્વેષ એકલું નહીં, બધી બહુ ચીજ બોલવી પડે. આ ભવમાં, સંખ્યાત-અસંખ્યાત ભવોમાં રાગ-દ્વેષ, અજ્ઞાનતાથી જે દોષો થયા હોય તેના આલોચના-પ્રતિક્રમણ-પ્રત્યાખ્યાન કરું છું. એવું બોલવું પડે.

પ્રશ્નકર્તા : આ ભવ, અસંખ્યાત ભવથી જે કંઈ રાગ-દ્વેષ થયા છે તે બધાનું ?

દાદાશ્રી : રાગ-દ્વેષ, અજ્ઞાનતાથી જે જે દોષ થયા હોય અગર આક્ષેપો કર્યા હોય, અહંકાર ભગ્ન કર્યો હોય, એ બધું બોલવું પડે. એ બોલી રહ્યા, એક ફાઈલ પતી. પછી બીજી ફાઈલ, જેમ ડોક્ટરો પેશન્ટને (દર્દીને) કાઢે છે ને ?

અમે તો ગામવાળા જોડેય ચોખ્ખું કરી નાખ્યું. ગામમાંય અમારી ખડકીમાં ખોળી ખોળીને કર્યું. અણસમજણથી દોષો જ બાંધેલા હોય. તમે બાંધેલા કે નહીં બાંધેલા કોઈ દહાડો ?

પ્રશ્નકર્તા : ઘણા.

(સૂત્ર - ૧૧)

છેલ્લામાં છેલ્લું વર્તન, કોઈને કિંચિત્માત્ર પણ દુઃખ ન થાય એવું હોવું જોઈએ. તો અત્યારે દુઃખ થાય તેનું પ્રતિક્રમણ કરીએ તો છેલ્લી દશા આવે.

પ્રશ્નકર્તા : સામો અવળું બોલે ત્યારે આપના જ્ઞાનથી સમાધાન રહે છે, પણ મુખ્ય સવાલ એ રહે છે કે અમારાથી કડવું નીકળે છે. તો તે વખતે અમે આ વાક્યનો આધાર લઈએ તો અમને અવળું લાયસન્સ મળી જાય છે ?

દાદાશ્રી : આ વાક્યનો આધાર લેવાય જ નહીં ને ! તે વખતે તો તમને પ્રતિક્રમણનો આધાર આપેલો છે. સામાને દુઃખ થાય એવું બોલાયું હોય તો પ્રતિક્રમણ કરી લેવું.

અને સામો ગમે તે બોલે, ત્યારે વાણી પર છે ને પરાધીન છે, એનો સ્વીકાર કર્યો એટલે તમારે સામાનું દુઃખ રહ્યું જ નહીં ને !

હવે તમે પોતે અવળું બોલો, પછી તેનું પ્રતિક્રમણ કરો એટલે તમારા બોલનું તમને દુઃખ ના રહ્યું. એટલે આ રીતે બધો ઉકેલ આવી જાય છે. વાણીથી જે કંઈ બોલાય છે તેના આપણે

‘જ્ઞાતા-દ્રષ્ટા.’ પણ જેને એ દુઃખ પહોંચાડે તેનું પ્રતિક્રમણ આપણે બોલનાર પાસે કરાવવું પડે.

પ્રશ્નકર્તા : આપણે સામાને કંઈક કહીએ, આપણા મનમાં અંદર કશું હોય નહીં તે છતાં આપણે એને કહીએ, તો એને એમ લાગે કે ‘આ બરાબર નથી કહેતાં, ખોટું છે’, તો એને અતિક્રમણ કહેવાય ?

દાદાશ્રી : પણ એને દુઃખ થતું હોય તો આપણે પ્રતિક્રમણ કરી લેવું. આપણને શું એમાં મહેનત જવાની છે ? કોઈકને દુઃખ કરીને આપણે સુખી થઈએ નહીં.

પ્રશ્નકર્તા : વ્યવહારમાં કેટલીક વખત આવું કહેવું, કરવું પડે છે, નહીં તો લેથર્જપણું (આબસ) આવી જાય છે ને સામી વ્યક્તિને લેથર્જપણું આવે.

દાદાશ્રી : વ્યવહારમાં આ કરો ખરા, પણ આપણે પ્રતિક્રમણ કરી લેવું. વ્યવહાર તો કરવો જ પડે, છૂટકો જ નહીં ને, ફરજિયાત છે, ફરજિયાત વ્યવહાર છે. આખા જગતે મરજિયાત વ્યવહાર માન્યો છે. આ અક્રમ વિજ્ઞાને ખુલ્લું કર્યું કે ‘ધીસ ઈઝ (આ છે) ફરજિયાત વ્યવહાર.’ અને ‘આપણે’ જ એમ કહ્યું કે ‘ઈટ હેપન્સ’ (થઈ રહ્યું છે) !

પ્રશ્નકર્તા : એ પ્રતિક્રમણની અસર ના થાય તો એનું કારણ આપણે પૂરા ભાવથી નથી કર્યું કે સામી વ્યક્તિના આવરણ છે ?

દાદાશ્રી : સામી વ્યક્તિનું આપણે નહીં જોવાનું. એ તો ગાંડોય હોય. આપણા નિમિત્તે એને દુઃખ ના થવું જોઈએ, બસ !

પ્રશ્નકર્તા : એટલે કોઈ પણ હિસાબે એને દુઃખ થાય તો એનું સમાધાન આપણે કરવાનો પ્રયત્ન કરવો જોઈએ.

દાદાશ્રી : એને દુઃખ થાય તો સમાધાન તો

અવશ્ય કરવું જોઈએ. એ આપણી ‘રિસ્પોન્સિબિલિટી’ (જવાબદારી) છે. હા, દુઃખ ના થાય એના માટે તો આપણી લાઈફ (જિંદગી) છે.

(સૂત્ર - ૧૨)

આપણા પ્રતિક્રમણમાં તો બહુ અસર છે. એક કલાક જો કરો તો સામામાં ફરફાર થાય છે, જો યોખ્ખા થયા હોય તો. એનો આપણા પ્રત્યેનો ભાવ નરમ થતો જાય.

પ્રશ્નકર્તા : આપણે મનથી એમ ઈચ્છીએ કે આની જોડે નથી બોલવું, નથી કંઈ કજિયો કરવો, નથી ઝઘડવું અને છતાંય કાંઈક એવું થાય છે કે પાછું એ ઝઘડાઈ જ જવાય છે, બોલાઈ જ જવાય છે, કલેશ થઈ જાય છે, બધું જ થઈ જાય છે. ત્યારે શું કરું કે આ બધું અટકે ?

દાદાશ્રી : એ છેલ્લા સ્ટેપ્સ પર છે. એ રસ્તો પૂરો થવા આવ્યો હોય ને, ત્યારે આપણને ભાવ હોય નહીં છતાંય ખોટું થાય, તો આપણે ત્યાં શું કરવાનું કે પશ્ચાત્તાપ લઈએ તો ભૂંસાઈ જાય, બસ. ખોટું થાય તો આટલો જ ઉપાય, બીજો કોઈ ઉપાય નથી. તેય જ્યારે પૂરો થવા આવ્યો હોય ત્યારે મહીં ખરાબ કરવાનો ભાવ હોય નહીં ને ખરાબ થાય. એ કાર્ય પૂરું થવાનું આવ્યું ત્યારે. નહીં તો અધૂરું હોય તો મહીં ભાવેય થાય અને એ કાર્યેય થાય, બેઉ થાય. એ કાર્ય હજુ અધૂરું હોય, હજુ કામ બાકી હોય, કરવાનું હોય તો આપણને ઊંધું કરવાનો ભાવેય થાય અને ઊંધું થાયેય ખરું. આ ઊંધું કરવાનો ભાવ ન થાય અને ઊંધું થઈ જાય, તો આપણે જાણવું કે હવે આનો નક્કી અંત આવવાનો થઈ ગયો. એના ઉપરથી અંત ખબર પડે. એટલે ‘કર્મીંગ ઈવેન્ટ્સ કાસ્ટ્સ ધેર શેડોઝ બીફોર’ (બનવાનું હોય તેના પડઘા પડે પહેલેથી).

પ્રશ્નકર્તા : ધારો કે જીભથી કહ્યું, તો એને મારા તરફથી તો દુઃખ થઈ ગયું કહેવાય ને ?

દાદાશ્રી : હા, એ દુઃખ તો આપણી ઈચ્છા વિરુદ્ધ થયું છે ને, માટે આપણે પ્રતિક્રમણ કરવું. આ જ એનો હિસાબ હશે તે ચૂકવાઈ ગયો.

પ્રશ્નકર્તા : આપણે કશુંક કહીએ તો એને મનમાં ખરાબ પણ બહુ લાગે ને ?

દાદાશ્રી : હા, એ તો બધું ખરાબ લાગે. ખોટું થયું હોય તો ખોટું લાગે ને ! હિસાબ ચૂકવવો પડે તે તો ચૂકવવો જ પડે ને ! એમાં છૂટકો જ ના થાય.

પ્રશ્નકર્તા : અંકુશ નથી રહેતો એટલે વાણી દ્વારા નીકળી જાય છે.

દાદાશ્રી : હા, એ તો નીકળી જાય. પણ નીકળી જાય તેની પર આપણે પ્રતિક્રમણ કરવાનું, બસ. બીજું કશું નહીં. પશ્ચાત્તાપ કરી અને એવું ફરી નહીં કરું, એવું નક્કી કરવું જોઈએ. વાણીથી જે જે માણસોને દુઃખ થયા હોય તે બધાની ક્ષમા માગું છું, એમ પ્રતિક્રમણ કરાય.

પછી નવરા પડીએ એટલે એના પ્રતિક્રમણ કર કર કર્યા જ કરવાના. એટલે બધું નરમ થઈ જાય, જે જે કઠણ ફાઈલ છે એટલી જ નરમ કરવાની છે. તે બે-ચાર ફાઈલ કઠણ હોય, વધારે ના હોય ને ?

પ્રશ્નકર્તા : પ્રતિક્રમણ કરીએ તો સામાને પહોંચે ?

દાદાશ્રી : સામી વ્યક્તિને પહોંચે, એ નરમ થતો જાય. તેને ખબર પડે કે ના પડે, એનો આપણા પ્રત્યેનો ભાવ નરમ થતો જાય. આપણા પ્રતિક્રમણમાં તો બહુ અસર છે. એક કલાક જો કરો તો સામામાં ફેરફાર થાય છે, જો ચોખ્ખા થયા હોય તો. જ્યાં આપણે જેનું પ્રતિક્રમણ કરીએ તે આપણા દોષ તો જુએ નહીં પણ આપણા માટે તેને માન ઉત્પન્ન થાય.

(સૂત્ર - ૧૩)

અભિપ્રાયોનું પ્રતિક્રમણ ના થાય તો સામા પર તેની અસર રહ્યા કરે, તેથી તેનો તમારી પર ભાવ ના આવે. ચોખ્ખા ભાવથી રહે તો એકુંક્ય કર્મ બંધાય નહીં. અને જો પ્રતિક્રમણ કરો તો એ અસરેય ઊડી જાય.

પ્રશ્નકર્તા : કોઈકવાર અમુક વ્યક્તિને જોઈને, એનું વર્તન જોઈને અભાવ આવી જાય છે.

દાદાશ્રી : એ તો પહેલાની આપણને આદત ખરી ને, એ આદતનો ધક્કો હજુ વાગ્યા કરે ને ! પણ આપણું જ્ઞાન એના પર મૂકવું જોઈએ ને, આદત તો પહેલાની એટલે આવ્યા કરે. પણ એમ કરતા કરતા આપણું જ્ઞાન મૂકીએ ને, એટલે એમ કરતું કરતું સ્થિર થાય. આદતો પૂરી થવી જ જોઈએ ને !

પ્રશ્નકર્તા : પ્રશ્ન એ છે કે અમુક માણસોને માટે જ કેમ થતું હશે, એ તિરસ્કારવૃત્તિ કે એવું જે કંઈ આવે તે ?

દાદાશ્રી : પૂર્વનો હિસાબ હોય, ત્યારે આવે ને ? પણ તે આજે હવે લેવાદેવા નથી ને ! આપણે એના શુદ્ધાત્મા જ જોઈએ છીએ. તે દહાડે તો એના બહારના ખોખા ઉપર તિરસ્કાર હતો. પેકિંગ જોડે હિસાબ હતા. આજે હવે તે પેકિંગની જોડે તો લેવાદેવા નથી. એના પેકિંગનું ફળ એને મળે. પહેલા તો આપણે એમ જ જાણતા હતા કે આ જ ચંદુલાલ, એટલે આપણને તિરસ્કાર થતો હતો.

પ્રશ્નકર્તા : એ અભિપ્રાયને આધારે રહે ને ?

દાદાશ્રી : એ અભિપ્રાય બધા કરેલા, તેના ફળરૂપે આ અભાવ રહ્યા કરે. તેનું આપણે 'પ્રતિક્રમણ' કરીને ફેરવી નાખવું કે સામો તો બહુ સારો છે, તે આપણને પછી સારો દેખાય.

પ્રશ્નકર્તા : અભિપ્રાયનું પ્રતિક્રમણ કરવાનું કે પ્રત્યાખ્યાન કરવાનું ?

દાદાશ્રી : પ્રતિક્રમણ કરવાનું. કોઈના માટે ખરાબ અભિપ્રાય બેઠેલો હોય, તે આપણે સારો બેસાડવાનો કે બહુ સારો છે. જે ખરાબ લાગતો હોય, તેને સારો કહ્યો કે ફેરફાર થયો. એ પાછલા અભિપ્રાયને લીધે આજે ખરાબ દેખાય છે. કોઈ ખરાબ હોતું જ નથી. આપણા મનને જ કહી દેવાનું. અભિપ્રાય મને કરેલા છે. મનની પાસે સિલક છે. અમે જેટલા અભિપ્રાય આપીએ એ ધોઈ નાખીએ.

પ્રશ્નકર્તા : સાધન કયું ધોવાનું ?

દાદાશ્રી : પ્રતિક્રમણ. આ અક્રમ વિજ્ઞાન પ્રાપ્ત થયું હોય ને આત્મા-અનાત્માનું ભેદજ્ઞાન થયું હોય, તેને નવું કર્મ ના બંધાય. અભિપ્રાયોનું પ્રતિક્રમણ ના થાય તો સામા પર તેની અસર રહ્યા કરે, તેથી તેનો તમારી પર ભાવ ના આવે. ચોખ્ખા ભાવથી રહે તો એકુંય કર્મ બંધાય નહીં. અને જો પ્રતિક્રમણ કરો તો એ અસરેય ઊડી જાય. સાતે ગુણી નાખ્યા તેને સાતે ભાગી નાખ્યા એ જ પુરુષાર્થ.

એટલે આપણા મનની છાયા એની ઉપર પડે છે. અમારા મનની છાયા બધા પર કેવી રીતે પડે છે ! ઘનચક્કર હોય તોય ડાહ્યો થઈ જાય. આપણા મનમાં 'મગન' ગમે નહીં, એમ હોય તો મગન આવ્યો એટલે પછી અણગમો ઉત્પન્ન થાય ને તેનો ફોટો એની ઉપર પડે. એને તરત મહીં ફોટો પડે કે આપણી મહીં શું ચાલી રહ્યું છે ! એ આપણા મહીંના પરિણામો સામાને ગૂંચવે. સામાને પોતાને ખબર ના પડે, પણ એને ગૂંચવે, એટલે આપણે અભિપ્રાય તોડી નાખવા જોઈએ. આપણા બધા અભિપ્રાય આપણે ધોઈ નાખવા એટલે આપણે છૂટ્યા. એટલે આપણું મન ફરે.

કેટલાકની વાણી બધી બગડી ગઈ હોય છે, તે પણ અભિપ્રાયને લીધે હોય છે. એટલે અભિપ્રાય જે ભર્યા છે, તેની ભાંજગડ છે. જે અભિપ્રાય નથી રાખ્યો, તેની ભાંજગડ હોતી નથી.

પ્રશ્નકર્તા : પણ અત્યારેય તિરસ્કાર આવે તો પછી આપણે ગુનેગાર છીએ ?

દાદાશ્રી : ના, ગુનેગાર નથી. જોયું અને જાણ્યું, એટલે બહુ થઈ ગયું કે આ આવે છે ત્યારે એના માટે તિરસ્કાર થાય છે અને આ આવે છે ત્યારે મહીં જરા આનંદ થાય છે.

પ્રશ્નકર્તા : તો પ્રતિક્રમણ કરવું જોઈએ ?

દાદાશ્રી : સામાને દુઃખ થાય તો પ્રતિક્રમણ કરવાના. બાકી વિચાર આવે ને જાય, તો એનું પ્રતિક્રમણ ના હોય. એને માટે તો એવું કરવું કે આમ ન હોવું ઘટે. એટલું જ બોલીએ તો બહુ થઈ ગયું. પ્રતિક્રમણ તો ક્યારે કરવું કે કંઈક ગુસ્સો નીકળી ગયો હોય ને કો'કને વાગ્યું હોય તો આપણે પ્રતિક્રમણ કરવું જોઈએ.

પ્રશ્નકર્તા : સામા માણસને દુઃખ થયું એ કેવી રીતે ખબર પડે ?

દાદાશ્રી : એ તો એનું મોઢું-બોઢું તરત ખબર પડી જાય. મોઢા ઉપરથી હાસ્ય જતું રહે, એનું મોઢું બગડી જાય. એટલે તરત ખબર પડે ને, કે સામાને અસર થઈ છે એવી. ન ખબર પડે ?

પ્રશ્નકર્તા : પડે.

દાદાશ્રી : માણસમાં તો એટલી શક્તિ હોય જ કે સામાને શું થયું તે ખબર પડે !

પ્રશ્નકર્તા : પણ ઘણા એવા ડાહ્યા હોય છે કે જે મોઢા ઉપર એક્સ્પ્રેશન (હાવભાવ) ના લાવે.

દાદાશ્રી : તો પણ આપણે જાણીએ કે આ શબ્દો ભારે નીકળ્યા છે આપણા. એટલે એને

વાગશે તો ખરું. માટે એમ માનીને પ્રતિક્રમણ કરી નાખવું. ભારે નીકળ્યું હોય તો આપણને ના ખબર પડે કે એને વાગ્યું હશે ?

પ્રશ્નકર્તા : ખબર પડે ને !

દાદાશ્રી : તેય કરવાનું એને માટે નથી. એ આપણો અભિપ્રાય આમાં નથી. આપણે અભિપ્રાયથી દૂર થવા માટે છે. પ્રતિક્રમણ એટલે શું ? એ પહેલાના અભિપ્રાયથી દૂર થવા માટે છે. અને પ્રતિક્રમણથી શું થાય કે સામાને જે અસર થતી હોય તે ના થાય, બિલકુલેય ના થાય. મનમાં નક્કી રાખો કે મારે સમભાવે નિકાલ કરવો છે. તો એની પર અસર પડે તો એનું મન આવું સુધરે, અને તમે મનમાં નક્કી કરો કે આને આમ કરી નાખું કે તેમ કરી નાખું. તો એનું મન એવું જ રીએક્શન (પ્રતિક્રિયા) લે.

પ્રશ્નકર્તા : મનથી, વાણીથી, વર્તનથી, જૂઠું બોલવાથી જે બધું દુઃખ પહોંચ્યું છે, એના માટે આપની સાક્ષીએ બધા પ્રતિક્રમણ કરીએ તો તે ધોવાઈ જાય ને ?

દાદાશ્રી : પ્રતિક્રમણ કર્યું કોને કહેવાય, કે તમે ઊઘાડા કરો, એમની રૂબરૂમાં કરો કે ખાનગીમાં કરો પણ પ્રતિક્રમણ બોલે (સામાને અસર થાય) ત્યારે જાણવું કે આપણે પ્રતિક્રમણ કર્યું. હા, અમેય ખાનગીમાં પ્રતિક્રમણ કરીએ પણ એ પ્રતિક્રમણ ત્રીજે દા'ડે બોલે તો અમને માલમ પડે (કે સામાને અસર પહોંચી). તમે એવું મનમાં પ્રતિક્રમણ કરો કે એમને ખબર ના હોય, છતાં એમને તમારા પર આકર્ષણ ઊભું થાય.

પ્રશ્નકર્તા : એનો અર્થ એમ કે પ્રતિક્રમણ કરતા રહેવું ને ધીમે ધીમે આપણી ટેવો જતી રહે ને બધી ?

દાદાશ્રી : પ્રતિક્રમણથી બધું જતું રહે.

પ્રશ્નકર્તા : પ્રતિક્રમણની પાછળ જેટલો ભાવ વધારે જોરથી હોય એટલું...

દાદાશ્રી : નહીં, સાચા દિલથી હોવું જોઈએ. ભાવથી, શબ્દો એ આવડ્યા કે ના આવડ્યા, એ તો કંઈ નહીં પણ સાચા દિલથી હોવું જોઈએ.

(સૂત્ર - ૧૪)

ભગવાન મહાવીર હિંસક, પીડાકારક, તિરસ્કાર ને અભાવ ભાવના ચારેય પગથિયાં ચઢીને છેલ્લા 'વીતરાગ વિજ્ઞાન'ના 'પ્લેટફોર્મ' પર પહોંચ્યા હતા !

આખું જગત ચાર પ્રકારના ભાવોમાં રમે છે : ૧. હિંસક ભાવો, ૨. પીડાકારક ભાવો, ૩. તિરસ્કાર ભાવો, ૪. અભાવ ભાવો. આ ચાર પગથિયાં ચઢ્યા પછી પાંચમું પગથિયું ભગવાન મહાવીર ચઢ્યા હતા, તે છેલ્લું 'વીતરાગ વિજ્ઞાન'નું 'પ્લેટફોર્મ' છે !

હિંસક ભાવ એટલે કોઈને પણ હિંસાથી અથવા કોઈ પણ રીતે કિંચિત્માત્ર નુકસાન કરવાનું, કોઈની પર ગુસ્સે થવાનું, દુઃખ દેવાનું, પીડા દેવાની એવા ભાવો. તે ભાવો પહેલા જવા જોઈએ.

હિંસક ભાવ જાય પછી પીડાકારક ભાવ જવા જોઈએ. ઊંચી નાતમાં હિંસક ભાવો જતા રહ્યા છે અને પીડાકારક ભાવો રહ્યા છે. આખો દહાડો કષાયો કરે છે ! એ જવા જોઈએ.

પીડાકારક ભાવ જાય પછી તિરસ્કાર ભાવ જવા જોઈએ. મહીં ધૂપા તિરસ્કાર રહે, સામાની ક્રિયા પર તિરસ્કાર આવ્યા કરે તે. જેનો આપણને તિરસ્કાર હોય ને, તેનો આપણને ભય લાગે. એને દેખો કે ગભરામણ થાય. એટલે જાણીએ કે આ તિરસ્કાર છે. એટલે તિરસ્કાર છોડવા માટે માફી માંગ માંગ કરો, બે જ દહાડામાં એ તિરસ્કાર બંધ થઈ જશે. એ ના જાણે પણ તમે અંદર માફી

માંગ માંગ કરો, જેના તરફ જે જે દોષ કર્યા હોય એના નામની, 'હે ભગવાન ! હું ક્ષમા માગું છું.' આ દોષોનું પરિણામ છે. તમે કોઈ પણ માણસ જોડે જે જે દોષ કર્યા હોય, તો અંદર બેઠેલા ભગવાન પાસેથી તમે માફી માંગ માંગ કરો, તો બધું ધોવાઈ જશે.

તિરસ્કાર ભાવ જાય પછી ચોથો અભાવ ભાવ જવો જોઈએ. અભાવ ભાવ એટલે પોતાના દોષ તો ગયેલા હોય પણ સામાની ભૂલને લઈને પોતાને અભાવ આવે. એ કેટલો મોટો ગુનો કહેવાય ! 'મહાત્માઓ' ચોથા 'સ્ટેજ'માં આવી જવા જોઈએ. અભાવ ભાવના પ્રતિક્રમણ કર્યા કરવા પડે.

સ્વરૂપજ્ઞાન મળ્યા પછી કો'ક ઉપર અભાવભાવ થયા કરે અને મહીં વંટોળ જેવું જાગે, તેમાં આક્રમક ભાવ ના હોય. તેવા અભાવભાવ આક્રમણ કરાવીને નથી જતા, પણ અતિક્રમણ કરાવીને જાય છે; માટે તેમાં પ્રતિક્રમણ ને પ્રત્યાખ્યાન કરવાના બાકી રહે છે. એક ને એક વ્યક્તિ માટે આવા અતિક્રમણ, આવા અભાવભાવ હજાર-હજાર વખત પણ આવે અને હજાર-હજાર વખત આલોચના, પ્રતિક્રમણ ને પ્રત્યાખ્યાન તેની સામે કરે, તો જ તેવા ભારે અતિક્રમણથી છૂટા થવાય. આ જ્ઞાન પછી રજમાત્ર પણ અભાવભાવ આપણામાં હોવો જ ના જોઈએ. હવે તો આપણે નવી લડાઈ કરવી નથી અને જે જૂની લડાઈ છે એનો નિકાલ જ કરવાનો છે !

(સૂત્ર - ૧૫)

કોઈને સહેજેય તરછોડ ના વાગે ને, એવું આપણું જીવન હોવું જોઈએ. એના માટે બીજો કોઈ ઉપાય નથી. એક પ્રતિક્રમણ કર કર કરવા. જ્યાં સુધી સામાનું મન પાછું ના ફરે ત્યાં સુધી કરવા.

કોઈને સહેજેય તરછોડ ના વાગે એવું આપણું જીવન હોવું જોઈએ. તમે તરછોડને ઓળખો કે ના ઓળખો ? બહુ ઓળખો ? સારી રીતે ? કો'કને વાગી જાય ખરી ?

પ્રશ્નકર્તા : મહીંથી સૂક્ષ્મ રીતે વાગી જાય.

દાદાશ્રી : તે સૂક્ષ્મ વાગે તેનો વાંધો નહીં. સૂક્ષ્મ વાગે, તે તો આપણને નુકસાનકર્તા છે. જો કે સામાને વિરોધ કર્તા તો છે જ. કારણ કે સામો એકતા નહીં અનુભવે.

પ્રશ્નકર્તા : ધારો કે સ્થૂળ તરછોડ વાગી ગઈ હોય તોય પ્રતિક્રમણ તરત થઈ જ જાય.

દાદાશ્રી : હા, તરછોડ વાગી ગયા પછી પ્રતિક્રમણ કરવાના. અને બીજું, ફરી પાછાં એની જોડે સારું બોલી અને ફેરવી નાખવાનું.

પ્રશ્નકર્તા : તિરસ્કાર અને તરછોડ છે તે જીવનવ્યવહારમાં પળે પળે અનુભવમાં આવે છે.

દાદાશ્રી : હા, દરેકને આ જ થઈ રહ્યું છે ને ! જગતમાં દુઃખ જ એના છે. અવળવાણી એવી તે નીકળે, 'દુકાળ પડો' એમ બોલે !

પ્રશ્નકર્તા : અવળવાણીના તો અત્યારે રાજા હોય છે.

દાદાશ્રી : અમને પાછલા અવતારના તરછોડનું પરિણામ દેખાય છે. તેથી તો હું કહું કે કોઈને તરછોડ ના વાગે, મજૂરનેય તરછોડ ના વાગે. અરે ! છેવટે સાપ થઈનેય બદલો વાળે. તરછોડ છોડે નહીં, એક માત્ર પ્રતિક્રમણ બચાવે.

પ્રશ્નકર્તા : શું ઉપાય કરવો કે જેથી તરછોડના પરિણામ ભોગવવાનો વારો ના આવે ?

દાદાશ્રી : એના માટે બીજો કોઈ ઉપાય નથી, એક પ્રતિક્રમણ કર કર કરવા. જ્યાં સુધી

સામાનું મન પાછું ના ફરે ત્યાં સુધી કરવા. અને પ્રત્યક્ષ ભેગા થાય તો ફરી પાછું મીઠું બોલીને ક્ષમા માગવી કે 'ભઈ, મારી તો બહુ ભૂલ થઈ. હું તો મૂરખ છું, અક્કલ વગરનો છું.' એટલે સામાવાળાના ઘા રૂઝાતા જાય. આપણે આપણી જાતને વગોવીએ એટલે સામાને સારું લાગે, ત્યારે એના ઘા રૂઝાય.

પ્રશ્નકર્તા : પગે પડીનેય માફી માગી લેવાની.

દાદાશ્રી : ના, પગે પડીએ તો ગુનો થાય. એવું નહીં, બીજી વાણીથી ફેરવો. વાણીથી વાગ્યું હોય ને, તે વાણીથી ફેરવો. પગે પડવાથી તો એ પાછો મનમાં તે ઘડીએ અવળો ફરેલો માણસ અવળું માને. માટે આ વાણીથી જ ફેરવો એને, કે બિચારાને સંતોષ થઈ જાય. એવી મીઠી વાણીથી એને ફેરવો, તે પાછો રાગે આવી જાય. પછી એ સહી કરી આપે તરત. હમણે જ થયું ને હમણે જ તરત સહી કરી આપે. એટલે પછી એની જોડે એકતા ના તૂટે. મને બહુ જાતના લોક મળે, પણ હું એમની જોડે એકતા નથી તૂટવા દેતો.

પ્રશ્નકર્તા : એ તો ગજબની વાત.

દાદાશ્રી : હું એકતા ના તૂટવા દઉં બિચારાની. એકતા તૂટે તો પછી એની શક્તિ ના રહે. જ્યાં સુધી મારી એકતા છે, ત્યાં સુધી એની શક્તિ છે. એટલે સાચવવું પડે. આપણે જે પ્રયોગશાળામાં બેઠા છીએ, ત્યાં પ્રયોગો બધાં જોવાં પડે ને !

(સૂત્ર - ૧૬)

પ્રતિક્રમણ મોક્ષે લઈ જવા માટે તથી, પણ એ તો વેર અટકાવવા માટે ભગવાનને ત્યાંતો ફોન છે. પ્રતિક્રમણમાં કાયા પડ્યા તો વેર બંધાય. આ ભગવાન મહાવીરનો સિદ્ધાંત આખો, પ્રતિક્રમણ ઉપર જ ઊભો રહેલો છે.

આ જગત શાથી ઊભું રહ્યું છે ? વેરથી. જો વેરભાવ ગયો તો બધું જ ગયું. તેથી અમે સમભાવે ફાઈલોનો નિકાલ કરવાનું કહીએ છીએ. આ નિકાલ કરવાથી જૂના વેરનો નિકાલ થાય છે. પછી નવું વેર ના બાંધશો. આ સમભાવે નિકાલ કરવાનો. કાયદો શું કહે છે, તું ગમે તે રસ્તે એની જોડે વેર ના બંધાય એવી રીતે કરી નાખ ! વેરથી મુક્ત થઈ જા !

સામાનો દોષ જ ના જોઈએ. દોષ જોવાથી તો સંસાર બગડી જાય છે. પોતાના જ દોષો જો જો કરવા. પ્રતિક્રમણનો અર્થ શું ? પોતાના દોષ જોવા. ને જો બીજાના દોષ જુઓ તો પાછું આગળ ને આગળ ચાલે. માટે બીજાના દોષ જોવાય જ નહીં, તો જ વેર છૂટે.

આપણા જ કર્મના ઉદયનું ફળ છે આ ! માટે કોઈને કંઈ કહેવાનું જ ના રહ્યું ને ! આ તો બધો અન્યોન્ય દોષ દે કે 'તમે આવા છો, તમે તેવા છો' ને ભેગા બેસીને ટેબલ પર ખાય. આમ મહીં વેર બંધાય છે, તેથી તો અમે કહ્યું કે 'સમભાવે નિકાલ કરજો.' એનાથી વેર બંધ થાય. વેર બાંધશો નહીં ને જૂના વેરનો નિકાલ કરજો. જો તમને કશો પુરુષાર્થ કરતા ના આવડે તો છેવટે આટલું કરજો, વેરનો નિકાલ કરજો. કોઈકની જોડે વેર બંધાયું હોય તો આપણને ખબર પડે ને, કે આની જોડે વેર જ છે ? હું એને નથી પજવતો તોયે એ મને પજવ પજવ કર્યા કરે છે. એટલે એની જોડે વેર બંધાયેલું છે. એવી ખબર પડે તો એની જોડે નિકાલ કરજો. અને એ વેરનો નિકાલ થયો એ મોટામાં મોટો પુરુષાર્થ કહેવાય.

ભગવાને કહેલું કે આ અવતારમાં તું નવું વેર વધારતો નહીં ને જૂનું વેર છોડી દેજે. જૂનું વેર છોડીએ તો કેવી શાંતિ થાય ને ! નહીં તો આપણા લોક તો પહેલા(ના વખતમાં), મૂછો

મરડતા જાય ને વેર વધારતા જાય. પણ હવે વેર વધારવાનું નહીં, દહાડે દહાડે વેર ઓછું કરવાનું.

પ્રતિક્રમણ મોક્ષે લઈ જવા માટે નથી, પણ એ તો વેર અટકાવવા માટે ભગવાનને ત્યાંનો ફોન છે. પ્રતિક્રમણમાં કાચા પડ્યા તો વેર બંધાય. ભૂલ જ્યારે સમજાય ત્યારે તરત જ પ્રતિક્રમણ કરી લો. એનાથી વેર બંધાય જ નહીં. સામાને વેર બાંધવું હોય તોયે ના બંધાય. કારણ કે આપણે સામાના આત્માને સીધો જ ફોન પહોંચાડીએ છીએ. વ્યવહાર નિરૂપાય છે. ફક્ત આપણે મોક્ષે જવું હોય તો પ્રતિક્રમણ કરો. જેને સ્વરૂપજ્ઞાન ના હોય તેણે વ્યવહાર વ્યવહાર સ્વરૂપ જ રાખવો હોય તો સામો અવળું બોલ્યો તે કરેક્ટ છે એમ જ રાખો. પણ મોક્ષે જવું હોય તો એની જોડે પ્રતિક્રમણ કરો, નહીં તો વેર બંધાશે.

પ્રતિક્રમણ થઈ ગયા એટલે ગમે તેટલું વેર હોય તોય છૂટી જાય, આ ભવમાં જ ! આ એક જ ઉપાય છે. આ ભગવાન મહાવીરનો સિદ્ધાંત આખો, પ્રતિક્રમણ ઉપર જ ઊભો રહેલો છે.

(સૂત્ર - ૧૭)

આપણે પ્રતિક્રમણ કરીએ તો આપણે છૂટી ગયા. એમને છૂટવું કે ના છૂટવું એ એમની મરજીની વાત છે, આપણે છૂટી ગયા. જેને છૂટવું છે, તેને કોઈ બાંધતાર નથી. ભગવાન મહાવીર ઉપર લોકો પ્રેમ વરસાવે છે, તેથી કંઈ મહાવીર બંધાય નહીં. વીતરાગને કશું ચોંટે નહીં. વીતરાગ એટલે શરીરે તેલ ચોપડ્યા વગર બહાર ફરે છે.

પ્રશ્નકર્તા : આપણે પ્રતિક્રમણ કરીએ ને વેર છોડી દઈએ પણ સામો વેર રાખે તો ?

દાદાશ્રી : ભગવાન મહાવીર ઉપર એટલા બધા લોક રાગ કરતા હતા ને દ્વેષ કરતા હતા,

તેમાં મહાવીરને શું ? વીતરાગને કશું ચોંટે નહીં. વીતરાગ એટલે શરીરે તેલ ચોપડ્યા વગર બહાર ફરે છે ને પેલા શરીરે તેલ ચોપડીને ફરે છે. તે તેલવાળાને બધી ધૂળ ચોંટે. આજ્ઞામાં રહેવું છે ને તમારે ? તો તમને નહીં ચોંટે. એટલે આજ્ઞામાં રહેવાનું. તેલ ચોપડે તો ચોંટે ને !

દેહની જ્યારે ચીકાશ છે એને તેલ કહેવાય. દેહની ચીકાશ છે તેને આ ધૂળ ચોંટે. એ ચીકાશ જ નથી તો કેવી રીતે ચોંટે તે ? આ મારી પરેય રાગ-દ્વેષ કર્યા કરે છે લોકો. વખાણેય કરે છે અને કોઈને ના ગમતું હોય ત્યારે મહીં ગાળોય દે, આડુંય બોલે. કારણ કે સ્વતંત્ર છે. અને અધોગતિમાં જવાની જવાબદારી એને પોતાને માથે જ છે. પોતાની જવાબદારીથી માણસ ફાવે એ કરે. આપણાથી ના કેમ કહેવાય ? બીજાને મારે હઉં ! શું ના કરે ? અણસમજણ શું ના કરે ? અને સમજણવાળો તો નામ ના લે. વકીલ હોય તે ગુનો કરતા ડરે કે ના ડરે ?

પ્રશ્નકર્તા : એટલે રાગ-દ્વેષ જે હોય છે તે વ્યક્તિલક્ષી હોય છે ?

દાદાશ્રી : પોતાના જ હોય. પોતે ચીકણું કરે, તેલ ચોપડીને કરે તેમાં આપણને શું ?

છતાં એટલું ખરું, એક વાત ખરી કે આપણા ઘરનું કોઈ માણસ હોય, તો એના માટે ચંદુલાલને કહેવું કે 'ભઈ, પ્રતિક્રમણ કર્યા કર.' પહેલાનું સામસામું ઘર્ષણ છે, અને એ ઘર્ષણ પરિણામ છે, આ અહંકાર પરિણામ નથી. અજ્ઞાન પરિણામ નથી આ. એટલે આપણે એટલું કહેવું કે પહેલાનું છે તે પ્રતિક્રમણ કરો.

આ જગતમાં વેરથી ઘર્ષણ થાય છે. સંસારનું મૂળ બીજ વેર છે. જેના વેર અને ઘર્ષણ, બે બંધ થયા તેનો મોક્ષ થઈ ગયો ! પ્રેમ નડતો નથી, વેર જાય તો પ્રેમ ઉત્પન્ન થાય.

પ્રશ્નકર્તા : આ બે વ્યક્તિની વચ્ચે જે વેર બંધાય છે, રાગ-દ્વેષ થાય છે, હવે એમાં હું પોતે પ્રતિક્રમણ કરીને છૂટી જઈ, પણ પેલી વ્યક્તિ વેર છોડે નહીં, તો એ પાછી આવતા ભવે આવીને એ રાગ-દ્વેષનો હિસાબ પૂરો કરે છે ? કારણ કે એ વેર એનું તો એણે ચાલુ રાખેલું જ છે ને ?

દાદાશ્રી : બરાબર છે. એને આપણાથી દુઃખનું પ્રમાણ વધારે થયું હોય એટલે આપણે એના દુઃખને ભૂલી જઈએ છીએ, પણ એ એનું આવતા ભવ સુધી ના ભૂલે તો આપણે પ્રતિક્રમણ કરવા પડે. જેટલું પ્રમાણ વધારે થયેલું હોય એટલા, સમજાયું ને ?

પ્રશ્નકર્તા : એ વેર છૂટે એટલે આપણા પ્રતિક્રમણની ઈફેક્ટિવનેસ (અસર) થઈ કહેવાય ?

દાદાશ્રી : હા, પ્રતિક્રમણથી એનું વેર ઓછું થઈ જાય. એક ફેરો એક ડુંગળીનું પડ જાય, બીજું પડ, જેટલા પડ હોય એના એટલા જાય. સમજણ પડીને તમને ?

પ્રશ્નકર્તા : હા. ભગવાન મહાવીર ઉપર ઘણા લોકો રાગ-દ્વેષ કરતા હતા પણ એમને અડતું ન હતું.

દાદાશ્રી : અરે, પાર વગરના રાગ-દ્વેષ કરતા હતા, મારતા હતા હઉં. મારતા હતા ને રાગેય કરતા હતા. એમને ઉઠાવીને લઈ જતા હતા.

પ્રશ્નકર્તા : પણ એમને અડતું ન હતું.

દાદાશ્રી : એમનો તો આમાં ઉપયોગ જ ન હતો ને ! આ દેહમાં ઉપયોગ જ નહીં ને ! એ દેહને જે કરવું હોય તે કરે. દેહનું માલિકીપણું જ નહીં, તેમાં ઉપયોગ નહીં. માલિકીપણું તો મહીં નહીં, પણ ઉપયોગેય નહીં.

આ ટેબલને તું આમ ભાંગી નાખે, મારે,

તો એને લેવાદેવા નહીં, ‘યુ આર રિસ્પોન્સિબલ’ (તું જવાબદાર છે). એવી રીતે આ દેહ એમને આની માફક છૂટો દેખાયેલો !

સ્મૃતિમાં નથી લાવવું છતાં આવે છે, એ ‘પ્રતિક્રમણ દોષ’ બાકી છે તેથી.

(સૂત્ર - ૧૮)

જેમ જેમ પ્રતિક્રમણ થશે તે, તેમ તેમ બધું હલકું થતું જશે, એક માણસ જોડે તમારે બિલકુલ ફાવતું નથી, તેનું જો તમે આખો દહાડો પ્રતિક્રમણ કરો, બે-ચાર દિવસ સુધી કર્યા કરો તો પાંચમે દહાડે તો તમને ખોળતો આવે અહીંયા.

પ્રશ્નકર્તા : પ્રતિક્રમણ કરવાથી ગમે તેવી કોઈની દુશ્મની હોય, વેરભાવ હોય કે તેજોદ્વેષ કરતો હોય એ ઓગળી જાય ખરો ?

દાદાશ્રી : અતિક્રમણથી આ જગત ઊભું થયું છે. બધા દુર્ગુણો ને એ બધું અતિક્રમણથી થયું છે અને પ્રતિક્રમણથી બધું ધોવાઈ જાય. બે જ વસ્તુ છે આ.

પ્રશ્નકર્તા : એના હૃદયનું પરિવર્તન થઈ જાય ?

દાદાશ્રી : બધું હૃદયનું પરિવર્તન થાય અને એ તમને ઘેર ખોળવા આવે. બધું ફેરફાર થઈ જાય. એક માણસ જોડે તમારે બિલકુલ ફાવતું નથી, તેનું જો તમે આખો દહાડો પ્રતિક્રમણ કરો, બે-ચાર દિવસ સુધી કર્યા કરો તો પાંચમે દહાડે તો તમને ખોળતો આવે અહીંયાં. તમારા અતિક્રમણ દોષોથી જ આ બધું અટક્યું છે.

જેમ જેમ પ્રતિક્રમણ થશે ને, તેમ તેમ બધું હલકું થતું જશે, તે માણસો જોડે. તે માણસો જોડે સંબંધો બિલકુલ ક્લિયર થઈ જશે.

(સૂત્ર - ૧૯)

પ્રતિક્રમણ કરે એનું નામ પુરુષાર્થ. છેવટે આ પ્રતિક્રમણ કરતા કરતા બધું શબ્દોની જંજાળ ઓછી થતી જશે, બધું ઓછું થતું જશે એની મેળે.

જ્ઞાન મળ્યા પછી રાગ-દ્વેષ રહેતો નથી ને જો રહેતો હોય તો તેનો ગુનો આપણને લાગે છે. પણ તે ડિસ્ચાર્જ દ્વેષ છે. એટલે લાંબો ગુનો લાગતો નથી.

કોઈ પણ ક્રિયા રાગથી થાય કે દ્વેષથી થાય. જ્ઞાન પછી રાગ-દ્વેષ ના થાય. રાગ-દ્વેષ નથી ત્યાં પુદ્ગલ સામસામી ટકરાય. તેને જુએ, જ્ઞાતા-દ્રષ્ટા રહે તે આત્મા ! તેમાં જો તન્મયાકાર થાય તો માર ખાય. તન્મયાકાર ક્યારે થાય કે એમાં બહુ વણાઈ ગયેલું હોય તો તન્મયાકાર થાય, પણ પછી તમારે ચંદુભાઈને પ્રતિક્રમણ કરવા કહેવું, જેથી ચોખ્ખું થઈ જાય.

ગુસ્સાનો જ્ઞાતા-દ્રષ્ટા રહ્યો એટલે ચોખ્ખો થઈને ગુસ્સો ચાલ્યો ગયો, એ પરમાણુ ચોખ્ખા થઈને ચાલ્યા ગયા. એટલી તમારી ફરજ છે.

પ્રશ્નકર્તા : ગુસ્સો કર્યા પછી પ્રતિક્રમણ કરીએ તો તે પુરુષાર્થ કહેવાય કે પરાક્રમ કહેવાય ?

દાદાશ્રી : એ પુરુષાર્થ કહેવાય, પરાક્રમ ના કહેવાય.

પ્રશ્નકર્તા : તો પછી પરાક્રમ કોને કહેવાય ?

દાદાશ્રી : પરાક્રમ તો આ પુરુષાર્થનીય ઉપર જાય. અને આ તો પરાક્રમ ન હોય. આ તો લ્હાય બળતી હોય, તે દવા ચોપડીએ એમાં પરાક્રમ ક્યાં આવ્યું ? એ બધાને જાણે, અને આ જાણકાર જાણે એનું નામ પરાક્રમ. અને પ્રતિક્રમણ કરે એનું નામ પુરુષાર્થ. છેવટે આ પ્રતિક્રમણ કરતા કરતા બધું શબ્દોની જંજાળ ઓછી થતી જશે, બધું ઓછું

થતું જશે એની મેળે. નિયમથી જ બધું ઓછું થતું જશે. બધું બંધ થઈ જાય કુદરતી. પહેલો અહંકાર જાય, પછી બીજું બધું જાય. બધું ચાલ્યું સહુ સહુને ઘેર. અને મહી ઠંડક છે. હવે મહી ઠંડક છે ને ?

પ્રશ્નકર્તા : બિલકુલ, દાદા.

દાદાશ્રી : હા, તો આ બસ. એ જોઈએ આપણે.

(સૂત્ર - ૨૦)

જ્ઞાતી પુરુષની આજ્ઞાથી આ પ્રતિક્રમણ થાય, તે અનંત અવતારના પાપો બાળી નાખે. આ પ્રતિક્રમણ તે કેવું પ્રતિક્રમણ, વેર બધા છૂટી જાય. આવું ઔરંગાબાદમાં અમે વરસમાં એક વાર સમૂહમાં પ્રતિક્રમણ કરાવીએ છીએ, એ તો અજાયબી જ કહેવાય ને !

જ્ઞાની પુરુષની આજ્ઞાથી આ પ્રતિક્રમણ થાય, તે અનંત અવતારના પાપો બાળી નાખે. આ પ્રતિક્રમણ તે કેવું પ્રતિક્રમણ ? વેર બધા છૂટી જાય. કારણ કે સહાધ્યાયી જોડે જ વધારે વેર બંધાયેલા હોય. વર્લ્ડમાં (દુનિયામાં) બીજા બધા જોડે વેર હોય નહીં કોઈ દહાડોય અને સહાધ્યાયી તો આપો દહાડો યાદ રહ્યા કરે.

પ્રશ્નકર્તા : સત્સૂગમાં પણ સહાધ્યાયી જોડે વેર બંધાય ?

દાદાશ્રી : ના, ત્યારે વેર ના બંધાય. એ સમજણ જ ઊંચી હતી બધાની. અને એ બધો ચીકણો પ્રેમ !

પ્રશ્નકર્તા : સહાધ્યાયી જોડે વેર બાંધવાનું કારણ શું ?

દાદાશ્રી : અણસમજણથી. સત્સૂગમાં આવું તેવું ના હોય. ચોર એ ચોર, જે લુચ્યા એ લુચ્યા અને શાહુકાર એ શાહુકાર. ચોર વગર તો આ

દુનિયા રહી જ નથી કોઈ દહાડોય. પણ સત્યુગમાં તેમની વસ્તી થોડી હોય.

જે આપણી જોડે હોય, પહેલાય હતા અને આજેય છે, એ આપણા ધર્મબંધુ કહેવાય અને પોતાના ધર્મબંધુઓની જોડે જ ભવોભવના વેર બંધાયેલા હોય છે. તે એમની જોડે કંઈ વેર બંધાયેલું હોય તો, એટલા માટે આપણે પ્રતિક્રમણ સામસામા કરી લો તો હિસાબ બધો ચોખ્ખો થઈ જાય. એકુંચ માણસને સામસામી પ્રતિક્રમણ કરવાનું ચૂકશો નહીં. સહાધ્યાયી જોડે જ વધારે વેર બંધાય અને તેમના પ્રત્યક્ષ પ્રતિક્રમણ કરે તો ધોવાઈ જાય. આ ઔરંગાબાદમાં જે પ્રતિક્રમણ કરાવીએ છીએ એવા પ્રતિક્રમણ તો વર્લ્ડમાં ક્યાંય ના હોય.

(બીજી) કોઈ જગ્યાએ અમે વિધિ મૂકતા નથી. ઔરંગાબાદમાં અમે અનંત અવતારના દોષ ધોવાઈ જાય એવી વિધિ મૂકીએ છીએ. એક કલાકની પ્રતિક્રમણ વિધિમાં તો બધાનો અહંકાર ભસ્મીભૂત થઈ જાય છે ! અમે ત્યાં ઔરંગાબાદમાં તો બાર મહિનામાં એક ફેરો પ્રતિક્રમણ કરાવતા હતા. તે બસો-ત્રણસો માણસ રડે-કરે ને બધો રોગ નીકળી જાય. કારણ કે બૈરીને એનો ધણી પગે લાગે, ત્યાં આગળ માફી માગે. કેટલાય અવતારનું બંધન થયેલું તે માફી માગે, તે કેટલુંચ ચોખ્ખું થઈ જાય !

ત્યાં દર સાલ અમારે બહુ મોટી વિધિ કરવી પડે, બધાના મન ચોખ્ખા કરવા માટે, આત્મા (વ્યવહાર આત્મા) ચોખ્ખો કરવા. મોટી વિધિ કરી અને પછી મૂકી દઈએ કે તે બધાના મન ચોખ્ખા થઈ જાય તે ઘડીએ, કમ્પ્લીટ ક્લિઅર, પોતાના ધ્યાનમાંય ના રહે કે હું શું લખું છું, પણ બધું ચોક્કસ લખી લાવે. પછી 'ક્લિઅર' થઈ ગયો. અભેદભાવ ઉત્પન્ન થયો ને, એક મિનિટ મને સોંપ્યું ને કે હું આવો છું સાહેબ, એ અભેદભાવ થઈ ગયો, એટલી તને શક્તિ વધી ગઈ.

અને પછી હું તારા દોષોને જાણું ને દોષની ઉપર વિધિ મૂક્યા કરું. આ કળિયુગ છે ! કળિયુગમાં શું દોષ ના હોય ? કોઈનો દોષ કાઢવો એ જ ભૂલ છે. કળિયુગમાં બીજાનો દોષ કાઢવો એ જ પોતાની ભૂલ છે. કોઈનો દોષ કાઢવાનો નહીં. ગુણ શું છે એ જોવાની જરૂર છે. શું રહ્યું છે એની પાસે ? સિલક શું રહી એ જોવાની જરૂર છે. આ કાળમાં સિલક જ ના રહે ને ! સિલક રહી છે એ જ મહાત્માઓ ઊંચે છે ને !

આવું ઔરંગાબાદમાં અમે વરસમાં એક વાર સમૂહમાં પ્રતિક્રમણ કરાવીએ છીએ. એ તો અજાયબી જ કહેવાય ને ! આ આપણું પ્રતિક્રમણ થયું એ તો દુનિયાની મોટામાં મોટી અજાયબી છે !

આનાથી તો બહુ શક્તિ વધે. આ તો નરી શક્તિનું જ કારખાનું છે. અને તે ઘડીએ અમે એવડી મોટી વિધિ કરીને મૂકીએ છીએ કે માણસમાં નરી શક્તિઓ જ ઉત્પન્ન થાય. નહીં તો આ વકીલ કંઈ જેવા તેવા માણસ છે ? મરી જાઉં પણ કોઈને પગે ના લાગું કહે, તેવા શૂરવીર (!) માણસ. પણ એમને એક ફેરો એ શક્તિ ઉત્પન્ન થઈ હતી, ઔરંગાબાદમાં પ્રતિક્રમણ કરાવ્યું ત્યારે સારી એવી શક્તિ ઉત્પન્ન થયેલી. અને એ સમજી ગયેલા કે મને આમાં લાભ છે. શક્તિ ઉત્પન્ન થાય, જબરજસ્ત ! નિર્બળતા જતી રહે બધી.

(સૂત્ર - ૨૫)

આ ચેતન વાણી છે. તે ચેતન વાણી જ કામ કરશે ! શુદ્ધતાપૂર્વક બેસીને પ્રતિક્રમણ શરૂ કરી દો. આ 'દાદા'ની આજ્ઞા થઈ છે તે પાળજો !

પહેલું દાદાનું ધ્યાન ધરી, સ્મરણ કરીને, એકાદ પદ વાંચી અને ત્રિમંત્ર બોલીને, પછી 'હું શુદ્ધાત્મા છું'ની સ્થિરતા કરી લેવાની. પછી આજથી તે નાનપણ સુધીના જે જે બનાવો બન્યા હોય,

વિષય વિકારી કે હિંસાના બનાવો, જૂઠ-પ્રપંચ કર્યા હોય એ બધું જેટલું તમને દેખાય, એટલા બધાના પ્રતિક્રમણ કરવાની શરૂઆત તમે કરજો. આજથી પાછા ચાલવાનું, નાનપણથી સંભારવાનું અથવા ગઈકાલે કોની જોડે કર્યું, પરમ દહાડે કોની જોડે કર્યું, ચોથે દહાડે કોની જોડે કર્યું, એ જેટલું યાદ આવે ને, એના પ્રતિક્રમણ કરવાના. એ યાદ આવશે, કુદરતી રીતે જ યાદ આવશે. તમારે યાદ નહીં આવે તો શું કરીશું એવું ગભરાવું નહીં. તમે શરૂ કરશો કે ધોધમાર વરસાદ પડશે ! રણમાંય વરસાદ પડશે ! અને પછી જ્યાં આગળ હિંસા જેવા દોષ કર્યા હોય અગર તો વાણીથી હિંસા કરી હોય અગર તો કપટ કર્યા હોય, કંઈ લોભ કર્યા હોય, માન કર્યા હોય, ધર્મમાં વિરાધના કરી હોય તે બધાનું પ્રતિક્રમણ કરતા કરતા આગળ ચાલો ! પછી અબ્રહ્મચર્ય સંબંધી અણહક્કના ભોગ ભોગવ્યા હોય અને વિચાર પણ એવો કર્યો હોય, એ પણ બધાને સંભારીને ધો ધો કરજો ! જગત જેની નિંદા કરે, જ્યાં નિંદા થાય એવું હોય તેનું ફળ નર્કના અધિકારી થાય ! માટે એ બધાનું પ્રતિક્રમણ કરી નાખજો.

આ ચેતન વાણી છે ! તે ચેતન વાણી જ કામ કરશે ! શુદ્ધતાપૂર્વક બેસીને પ્રતિક્રમણ શરૂ કરી દો. પાંચ મહાવ્રત છે. તે મહાવ્રત ક્યાં ક્યાં ભંગ થયો હોય એનું જ પ્રતિક્રમણ કરવાનું છે, બીજું કશું કરવાનું નથી. બાકી હર્યા હોય, ફર્યા હોય, પાન ખાધું હોય એનું નથી કરવાનું. મનુષ્યને મનુષ્યના સામસામી દોષ થયા હોય તેના પ્રતિક્રમણ કરવાના છે. એટલે મિશ્રચેતન જોડેના જે દોષ થયા હોય તે દોષ માટે પ્રતિક્રમણ કરવાનું આપું છું. એટલે તમે મિશ્રચેતન જોડે જે જે દોષ થયા હોય તેના પ્રતિક્રમણ કરજો. આ 'દાદા'ની આજ્ઞા થઈ છે તે પાળજો. આમ તો રોજ પ્રતિક્રમણ કર્યા કરીએ છીએ. કોઈ મિશ્રચેતન પ્રત્યે વિષયનો વિચાર આવ્યો હોય,

કંઈ દોષ કર્યા હોય, તે બધાને નાનપણથી અત્યાર સુધીનું યાદ કરી કરીને પ્રતિક્રમણ કરવાનું. આ પ્રતિક્રમણ આજ્ઞાપૂર્વકનું છે તે બધું ધોવાઈ જશે. માણસનો શું આચાર ના થાય ? પણ આજ્ઞા પાળી એટલે ચોખ્ખું થઈ જાય.

પ્રશ્નકર્તા : મિશ્રચેતનમાં શું શું આવે ?

દાદાશ્રી : મિશ્રચેતન એટલે આ કૂતરાને લાત મારી કાઢી મેલ્યું હોય તો તેની જોડે વેર બાંધ્યું કહેવાય. રસ્તા પર કોઈ સ્ત્રીને ધક્કો માર્યો હોય તેય મિશ્રચેતન જોડે દોષ કર્યો કહેવાય. એ બધા મિશ્રચેતન જોડેના એક-એક દોષને સંભારીને, એક-એક દોષને ખોળીને આલોચના-પ્રતિક્રમણ-પ્રત્યાખ્યાન કરજો. જ્ઞાની પુરુષની આજ્ઞામાં રહેવાથી દોષોના ઓપરેશન થતાં જાય. આ તો 'લિફ્ટ' માર્ગ છે ! તે રસ્તે ચાલતા માર્ગ મળી ગયો છે ને ! એટલે આમ આજ્ઞામાં રહેવાથી માલ ચોખ્ખો થતો જાય. એમ કરતા કરતા મોક્ષે જવાશે !

પ્રશ્નકર્તા : ભૂલો ખ્યાલમાં ન આવે તો ?

દાદાશ્રી : તો દાદાને યાદ કરીને કહેવું, 'હે દાદા ભગવાન, હવે યાદ નથી આવતું.' તે પાછું યાદ આવવા માંડશે. અને જેટલા દોષ દેખાયા એટલા દોષ ભાંગી જશે. હવે સુખ પોતાને મહીં શરૂ થઈ ગયું છે, પણ પૂર્વના મિશ્રચેતન જોડેના હિંસાબ બાકી હશે તે દાવા માંડશે. અને આમ માર ખાઈને પાંસરા થવા કરતા મિશ્રચેતન જોડે થયેલા દોષોની માફી જ માંગ માંગ કરીએ એટલે હલકા થઈ જવાય. છોકરાં જોડે, બઈ જોડે, ફાધર-મધર એ બધા મિશ્રચેતન જ કહેવાય. એ બધાના પ્રતિક્રમણ કરવાના. આજ્ઞા પાછળ જ્ઞાની પુરુષનું વચનબળ કામ કરે ! એટલે કામ નીકળી જાય !

(સૂત્ર - ૨૨)

અમે તમને જ્ઞાન તો આપ્યું, પણ તે તમે

ખોઈ બેસશો. એટલે આ પાંચ આજ્ઞા આપીએ છીએ, કે પાંચ આજ્ઞામાં રહો તો મોક્ષે જશો. અને છઠ્ઠું શું કહ્યું ? જ્યાં અતિક્રમણ થાય ત્યાં પ્રતિક્રમણ કરો.

પાંચ આજ્ઞામાં વધારે રહેવું. બીજું કશું કરવા જેવું છે નહીં. સવારથી નક્કી કરવું કે પાંચ આજ્ઞામાં જ રહેવું છે ને ના રહેવાય તો રાત્રે પ્રતિક્રમણ કરી લેવું. એટલે બીજે દહાડે રહેવાય. પછી આગળ ફોર્સ વધતો જશે. એને કંઈ બીજા પંપો નથી હોતા, આ જ પંપ.

પ્રશ્નકર્તા : હા, પ્રતિક્રમણનો પંપ.

દાદાશ્રી : પ્રતિક્રમણનો પંપ. એટલે મેં શું કાયદો કરેલો કે ભઈ, જેટલી આજ્ઞાઓ તમારાથી પળાય એટલી પાળો. તમારાથી ન પાળી શકાય તો દાદાની પાસે ક્ષમા માગો કે દાદાજી, જેટલી પળાય એટલી પાળું છું ને ન પળાય એનું હું શું કરવાનો હતો ? માટે તમારી ક્ષમા માગું છું. એટલે તમારી બધી આજ્ઞા પૂરી થઈ ગઈ. પણ આ ઈરાદાપૂર્વક ધકેલવા માટે આવું ના કરતા.

પ્રશ્નકર્તા : હા, બરાબર છે.

દાદાશ્રી : હાર્ટલી રીતે તમારાથી ન થાય તે તમે આવી રીતે કરો, તો અમારી બધી આજ્ઞા પાળો છો એવું હું સ્વીકારી લઈશ.

કારણ કે માણસ કેટલું કરી શકે ? જેટલું થાય એટલું કરે. અને બાકીનું માર્ફી માગીએ, પછી એનું તો હું બધું ભગવાનને કહી દઉંને કે શું વાંધો છે આનો ? તમારી આજ્ઞામાં જ છે. ના પળાય તો એ શું કરે ?

એટલે આપણે તો બધા કાયદા બહુ સુંદર ! પ્રતિક્રમણ કરી લેવું પડે. અને એ પ્રતિક્રમણ તમને ઉપર લઈ જશે, ટોપ ઉપર, એનાથી ઉપર જઈ શકાય.

આપણે રસ્તા છે એમાં રહેવાની જરૂર છે, ટેન્શન (ચિંતા) રાખવાની કંઈ જરૂર નથી. આ આમાં કંઈ ખોટ જતી નથી. રસ્તા પકડવાની જરૂર છે, જ્ઞાન જ પકડવાની જરૂર છે.

અમે તમને જ્ઞાન તો આપ્યું, પણ તે તમે ખોઈ બેસશો. એટલે આ પાંચ આજ્ઞા આપીએ છીએ, પાંચ આજ્ઞામાં રહો તો મોક્ષે જશો. અને છઠ્ઠું શું કહ્યું ? જ્યાં અતિક્રમણ થાય ત્યાં પ્રતિક્રમણ કરો. આજ્ઞા પાળવાની ભૂલી જાય તો પ્રતિક્રમણ કરવું. ભૂલી તો જાય, માણસ છે. પણ ભૂલી ગયા તેનું પ્રતિક્રમણ કરવું કે ‘હે દાદા, આ બે કલાક આપની આજ્ઞા ભૂલી ગયો પણ મારે તો આજ્ઞા પાળવી છે. મને માફ કરો.’ તો પાછલું બધુંય પાસ, સોએ સો માર્ક પૂરા ! એટલે જોખમદારી ના રહી. જેને ભૂલ ફરી કરવાની ઈચ્છા નથી, તેને અમે માફ કરી દઈએ છીએ. માફ કરવાનું અમારી પાસે લાયસન્સ છે.

અમારી આજ્ઞામાં રહેશો તો કામ નીકળી જશે ને એને ચોળી ચોળીને બહુ ચીકણું કરે ને, તે શું થાય ?

આજ્ઞામાં રહેવાતું ના હોય તો પ્રતિક્રમણ કરવું પડે. ઘેરથી નક્કી કરીને નીકળવું કે આજ્ઞામાં જ રહેવું છે. પછી ના રહેવાય તો તરત પ્રતિક્રમણ કરે. એમ કરતા કરતા છ મહિને, બાર મહિને પણ રાગે પડી જાય. પછી કાયમને માટે રાગે પડી જાય.

ટ્રેનમાં બેઠા હોય, ટેક્ષીમાં બેઠા હોય, તે બધા મુક્ત જ છે ને ! બેસનારને શું ? આમ ડાફાં મારે, આમ ડાફાં મારે, આમ વિચાર આવે! (બરેબર) શુદ્ધ ઉપયોગ ચૂકાય નહીં. પૈસા ગણતી વખતે કેમ નહીં ચૂકતો ? કારણ કે જરાય આડુંઅવળું નથી જોતો. હમણાં હજાર-હજારની નોટો હોય ને, તો આડુંઅવળું ના જુએ. તો આ તો એનાથીય કિંમતી આત્મા જેવી વસ્તુ પ્રાપ્ત થયેલી ! બળ્યા,

દસ-દસ પૈસાના સિક્કા હોય તોય ગણ ગણ કરે, અને એકુંય ભૂલ ખાધા વગર !

‘તમારે’ કશું કરવાનું નહીં, તમારે તો નક્કી કરવાનું કે મારે દાદાની આજ્ઞા પાળવી છે અને ના પળાય તોય તેની ચિંતા નહીં કરવાની. તમારે દૃઢ નિશ્ચય કરવાનો કે મારા સાસુ વઢે છે તો તેમની જોડે સમભાવે નિકાલ કરવો છે, સાસુ દેખાય તે પહેલા જ મનમાં નક્કી કરવું કે મારે દાદાની આજ્ઞા પાળવી છે અને આમની જોડે ‘સમભાવે નિકાલ’ કરવો જ છે. પછી સમભાવે નિકાલ ના થાય તો તમે જોખમદાર નથી. આજ્ઞા પાળવાના અધિકારી, તમે તમારા નિશ્ચયના અધિકારી છો, એના પરિણામના અધિકારી તમે નથી. તમારે નિશ્ચય હોવો જોઈએ કે મારે આજ્ઞા પાળવી જ છે, પછી ના પળાય તો તેનો ખેદ તમારે કરવાનો નહીં. પણ હું તમને દેખાડું તે પ્રમાણે પ્રતિક્રમણ કરવાનું. અતિક્રમણ કર્યું માટે પ્રતિક્રમણ કરો.

આટલો સરળ, સીધો ને સુગમ માર્ગ છે, તેને સમજી લેવાનો છે.

આ પ્રતિક્રમણ તો અમારી ઝીણામાં ઝીણી શોધખોળ છે. જો એ શોધખોળને સમજી જાય તો કોઈની જોડે કશો ઝઘડો રહે નહીં. કોઈ પણ એડજસ્ટમેન્ટ હોવું જોઈએ આપણું કે નિરંતર આપણી રક્ષા થાય બધી રીતે, વ્યવહાર-નિશ્ચયમાં. વ્યવહારથી ડાઘ પડતા બંધ થાય અને નિશ્ચયથી ડાઘ પડતા બંધ થાય અને બોજારહિત થઈએ, હલકાં ફૂલ જેવા. અહીં જ મુક્તિ અનુભવીએ. જેટલા ખૂણા તૂટ્યા, જેટલા ખેંચાણ તૂટ્યા એટલા તો છૂટા થયા ને, મુક્ત થયા ને ! કરોડો જીવો ખેંચે છે આપણને દોરડેથી, અને જેટલા દોરડાં છૂટી ગયા એટલા છૂટા થયા ને ! જેટલા બાકી છે, તે પછી છોડશે. રસ્તો આ છે, પ્રતિક્રમણથી છૂટી જશે બધું.

- જય સચ્ચિદાનંદ

પૂજ્ય નીરુમા / પૂજ્ય દીપકભાઈને નિહાળો ટીવી ચેનલ પર

ભારત

- ‘દૂરદર્શન ગિરનાર’ પર દરરોજ સવારે ૭-૩૦ થી ૮-૩૦, રાત્રે ૯ થી ૧૦
- ‘અરિહંત’ ચેનલ પર દરરોજ સવારે ૨-૫૦ થી ૩-૫૦, બપોરે ૨-૩૦ થી ૩, રાત્રે ૮ થી ૯
- ‘વાલમ’ પર દરરોજ સાંજે ૬ થી ૬-૩૦ (ફક્ત ગુજરાત રાજ્યમાં)
- ‘સાધના ગોલ્ડ ગુજરાતી’ પર દરરોજ સવારે ૭ થી ૮, રાત્રે ૮ થી ૯
- ‘સાધના’ પર હર રોજ સુબહ ૭-૫૦ થી ૮-૧૫ તથા રાત ૯-૩૦ થી ૯-૫૫ (હિન્દી મેં)
- ‘આસ્થા હિન્દી’ પર હર રોજ રાત ૧૦ થી ૧૦-૨૦
- ‘દૂરદર્શન સહ્યાદ્રિ’ પર હર રોજ સુબહ ૭ થી ૭-૪૫, સોમ થી શુક્ર દોપહર ૩-૩૦ થી ૪ તથા શનિ-રવિ દોપહર ૧૧-૩૦ થી ૧૨ (મરાઠી મેં)
- ‘દૂરદર્શન ઉત્તરપ્રદેશ’ પર હરરોજ સુબહ દોપહર ૩ થી ૪ (હિન્દી મેં)
- ‘આસ્થા કન્નડા’ પર હર રોજ દોપહર ૧૨ થી ૧૨-૩૦ તથા શામ ૪-૩૦ થી ૫ (કન્નડા મેં)
- ‘દૂરદર્શન ચંદના’ પર સોમ થી ગુરુ શામ ૭-૩૦ થી ૮ તથા શુક્ર થી રવિ દોપહર ૪ થી ૪-૩૦

USA -Canada

- ‘TV Asia’ - પર દરરોજ સવારે ૭-૩૦ થી ૮ EST

UK

- ‘MA TV’ પર દરરોજ સાંજે ૫-૩૦ થી ૬-૩૦ GMT

Australia

- ‘Rishtey’ પર હર રોજ સુબહ ૮ થી ૮-૩૦ તથા દોપહર ૧-૩૦ થી ૨ (હિન્દી મેં)

Fiji-NZ-Sing.-SA-UAE

- ‘Rishtey-Asia’ પર હર રોજ સુબહ ૬ થી ૬-૩૦ તથા ૭-૩૦ થી ૮ (હિન્દી મેં)

USA-UK-Africa-Aus.

- ‘આસ્થા ગ્લોબલ’ પર સોમથી શુક્ર રાત્રે ૧૦ થી ૧૦-૩૦ (ડિશ ટીવી ચેનલ UK-૮૪૯, USA-૭૧૯) (ગુજરાતી અને હિન્દીમાં)

આત્મજ્ઞાની પૂજ્યશ્રી દીપકભાઈના આગામી સત્સંગ કાર્યક્રમો

અડાલજ

૧૨ ઓગષ્ટ (શનિ) સાંજે ૫-૩૦ થી ૭ - સત્સંગ તથા ૧૩ ઓગષ્ટ (રવિ) સાંજે ૪ થી ૭-૩૦ - જ્ઞાનવિદિ

૧૫ ઓગષ્ટ (મંગળ) - પૂજ્યશ્રીના નવા આવાસ 'વાત્સલ્ય'નું ઉદ્ઘાટન

૩૦ ઓગષ્ટ (બુધ) - રક્ષાબંધન નિમિત્તે વિશેષ કાર્યક્રમ

૭ સપ્ટેમ્બર (ગુરુ) રાત્રે ૧૦ થી ૧૨-૧૫ - જન્માષ્ટમી નિમિત્તે વિશેષ કાર્યક્રમ

૧૧ સપ્ટેમ્બર (સોમ) - પૂજ્યશ્રીના દર્શનનો કાર્યક્રમ (ગુરુ પૂર્ણિમા દર્શન)

૧૨ થી ૧૯ સપ્ટેમ્બર : આપ્તવાણી ૧૪ ભાગ-૩ ગ્રંથ પર પર્યુષણ પારાયણ

નોંધ : આપ્તવાણી ૧૪ ભાગ-૩ પેજ નં ૨૩૯થી વાંચન, 'અવધિજ્ઞાન, સુખ વધાટે દેવોને' હેડિંગથી.

- પારાયણમાં ભાગ લેવા 'AKonnect' દ્વારા અથવા પોતાના સેન્ટરમાં રજિસ્ટ્રેશન કરાવવું જરૂરી છે.

પૂણે

૧૮ ઓગષ્ટ (શુક્ર) સાંજે ૫-૩૦ થી ૮-૩૦ - સત્સંગ તથા ૧૯ ઓગષ્ટ (શનિ) સાંજે ૬-૩૦ થી ૧૦ - જ્ઞાનવિદિ

સ્થળ : ગણેશ કલા ક્રીડા મંચ, નેહરુ સ્ટેડિયમ કેમ્પસ, સ્વારગેટ બસ સ્ટેન્ડ પાસે, પૂણે. સંપર્ક : ૭૮૭૫૭૪૦૫૬૬

રાયપુર

૨૨ ઓગષ્ટ (મંગળ) સાંજે ૪-૩૦ થી ૭-૩૦ - સત્સંગ તથા ૨૩ ઓગષ્ટ (બુધ) સાંજે ૪-૩૦ થી ૮ - જ્ઞાનવિદિ

સ્થળ : પંડિત દિન દયાલ ઉપાધ્યાય ઓડિટોરિયમ, સાયન્સ કોલેજ પરિસર, અમનકા, જીર્ઘ રોડ, રાયપુર.

સંપર્ક : ૮૮૮૯૯૪૪૩૩૩

દિલ્હી

૨૬ ઓગષ્ટ (શનિ) સાંજે ૫-૩૦ થી ૮-૩૦ - સત્સંગ તથા ૨૭ ઓગષ્ટ (રવિ) સાંજે ૫ થી ૮-૩૦ - જ્ઞાનવિદિ

સ્થળ : તાલકટોરા ઇન્ડોર સ્ટેડિયમ, તાલકટોરા એલએન, તાલકટોરા ગાર્ડન, રાષ્ટ્રપતિ ભવન એરિયા, નવી દિલ્હી. સંપર્ક : ૯૮૧૦૦૯૮૫૬૪

દાદાવાણી મેગેઝીનના સભ્યો માટે સૂચના

દાદાવાણીના જે સભ્યોને અંક ન મળતા હોય અથવા મોડા મળતા હોય, તેમણે અગાઉ મળેલ દાદાવાણીના કવર પર અથવા દાદાવાણી લવાજમ ભર્યાની રસીદ પર પોતાની તમામ વિગતો જેવી કે નામ, સરનામું, ગામ/શહેર, પીનકોડ વિગેરે ચેક કરવા. એમાં કંઈ પણ ભૂલ હોય તો તમારો ગ્રાહક નંબર, પૂરું નામ-સરનામું (પિનકોડ સાથે) લખી મોબાઈલ નં. ૮૧૫૫૦૦૭૫૦૦ પર SMS કરવો. આપ અડાલજ ત્રિમંદિરના સરનામે પત્ર દ્વારા અથવા dadavani@dadabhagwan.org ઈમેલ આઈ-ડી પર પણ આ માહિતી જાણ કરી શકો છો. જેથી આપની અત્રે નોંધાયેલ વિગતોમાં સુધારો થઈ શકે. જો આપને દાદાવાણીનો અંક ન મળે તો ઉપરોક્ત કોઈ પણ માધ્યમથી અમોને જાણ કરવા વિનંતી છે. એ અંક સ્ટોકમાં હશે તો આપને ફરીથી મોકલવામાં આવશે.

ત્રિમંદિરોના સંપર્ક : અડાલજ : ૯૩૨૮૬૬૧૧૬૬-૭૭; રાયકોટ : ૯૯૨૪૩૪૩૪૭૮; ભુજ ૯૯૨૪૩૪૫૫૮૮; ગોધરા : ૯૭૨૩૭૦૭૭૩૮; મોરબી : ૯૯૨૪૩૪૧૧૮૮; સુરેન્દ્રનગર : ૯૭૩૭૦૪૮૩૨૨; અમરેલી : ૯૯૨૪૩૪૪૪૬૦; વડોદરા : ૯૫૭૪૦૦૧૫૫૭;

અંબાર : ૯૯૨૪૩૪૬૬૨૨; જામનગર : ૯૯૨૪૩૪૩૬૮૭; જૂનાગઢ : ૯૯૨૪૩૪૪૮૯; મુંબઈ : ૯૩૨૩૫૨૮૯૦૧

અન્ય સેન્ટરોના સંપર્ક : અમદાવાદ (દાદા દર્શન) : (૦૭૯) ૨૭૫૪૦૪૦૮; વડોદરા (દાદા મંદિર) : ૯૯૨૪૩૪૩૩૩૫;

U.S.A.-Canada: +1 877-505-3232; U.K.: +44 330-111-3232; Australia : +61 402179706

ડલ્લાસ : ગુરુ પૂર્ણિમાની ઉજવણી : તા.૧ થી ૬ જુલાઈ ૨૦૨૩

અડાલાજ તથા ગુજરાતના અન્ય સેન્ટરોમાં ગુરુ પૂર્ણિમાની ઉજવણી : તા.૩ જુલાઈ ૨૦૨૩

ઋણાનુબંધથી કેમ છૂટાય ?

આપણું જેની જોડે પૂર્વનું ઋણાનુબંધ હોય અને તે આપણને ગમતા જ ના હોય, એની જોડે સહવાસ ગમતો જ ના હોય, અને છતાં ફરજિયાત સહવાસમાં રહેવું પડતું હોય, તો શું કરવું જોઈએ ? બહારનો વ્યવહાર એની જોડે રાખવો જોઈએ ખરો, પણ અંદર એના નામનાં પ્રતિક્રમણ કરવાં જોઈએ. કારણ કે આપણે આગલા અવતારમાં અતિક્રમણ કરેલું હતું તેનું આ પરિણામ છે. કૌંઝિય શું કર્યાં 'તાં ? તો કહે, એની જોડે પૂર્વભવમાં અતિક્રમણ કર્યું 'તું. તે અતિક્રમણનું આ ભવમાં ફળ આવ્યું, એટલે એનું પ્રતિક્રમણ કરીએ તો પ્લસ-માઈનસ થઈ જાય. એટલે અંદર તમે એની માફી માંગી લો. માફી માંગ માંગ કર્યાં કરો કે મેં જે જે દોષ કર્યાં હોય તેની માફી માગું છું. કોઈ પણ ભગવાનની સાક્ષીએ માફી માંગી લો, તો બધું ખલાસ થઈ જશે.

- દાદાશ્રી

